

Ελευθερα Γράμματα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΖΩΝΤΑΝΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΗΝ 1 ΚΑΙ 15 ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 6^B
(ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ "ΑΕΤΟΣ...") ΤΗΛ. 21-081

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

ΑΘΗΝΑ, ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1946
ΤΙΜΗ ΔΡ. 500 — ΑΡΙΘΜΟΣ 47

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Β. ΡΩΤΑ: 'Η μπάστα
Δ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ: 'Η Ελλάδα πεθαίνει
Κ. Ι. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ: Μια σταυροφορία
του πνεύματος
P. SEGHERS: Οι ποιητές στην 'Αντίσταση
Ν. ΚΡΑΝΙΑ: Σάλομος και 'Εθνική 'Αντίσταση

Μ. ΛΟΥΝΤΕΜΗ: 'Αγάθησαι θία γλάρο
Φ. ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ: 'Η δευτέρα μας
Σ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: Γαλλική προσφορά
Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ — ΞΕΝΑΚΗ, Ν. ΒΡΕΤ-
ΤΑΚΟΥ, Ι. ΔΕΠΟΥΝΤΗ: Ποίηση
Ε. CALDWELL: Ρωσέλ

Σ. ΚΑΡΑΝΤΙΝΟΥ: 'Η νέα μοιχευτική σαγήνη
ΑΔ. ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ, Γ. ΚΟΥΖΙΟΥΛΑ: Κριτική
ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ
ΣΧΕΣΕΙΣ
Η ΞΕΝΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΜΠΟΜΠΑ

Του Β. ΡΩΤΑ

Γιατί ο Προμηθέας έκλεψε από τον Όλυμπο τη φωτιά κι' όχι τον κεραυνό; 'Ο κεραυνός ήτανε το φοβερό όπλο, που μ' αυτό είχε πάρει ο Δίας την εξουσία και μ' αυτό την κράταγε. Λέει ο μύθος πως τάχα ο Προμηθέας δεν γνώριζε την κρυψώνα όπου ο «νέος αφέντης» έφύλαγε τους κεραυνούς του. Αυτό ήτανε το μεγάλο μυστικό, που το γνώριζε μόνον ο ίδιος ο Δίας κι' η κόρη του ή 'Αθηνά. 'Ο ίδιος ο μύθος μας θεωσιάζει πως ο Προμηθέας ήτανε παντογνώστης, αφού γνώριζε ακόμη και τα μέλλοντα. 'Ε γίνεται να μην γνώριζε αυτός το μυστικό του κεραυνού; 'Οχι, ή αιτία που ο Προμηθέας προτίμησε να κλέψει τη φωτιά, για να τη δώσει στους ανθρώπους, είναι γιατί ήθελε πραγματικά να τους βοηθήσει. Φωτιά είναι κι' ο κεραυνός, αλλά μόνο για χαλασμό, δε μπορείς μ' αυτόν να φτειάσεις τίποτα. 'Αι ο Προμηθέας έδινε στους ανθρώπους τον κεραυνό, ρίξε ο ένας, ρίξε ο άλλος, θα είχανε από καιρό χαλάσει και την ανθρωπότητα και τον κόσμο. 'Ενώ με τη φωτιά και με την τέχνη που τους έμαθε να μονιάζουν, να συνεργάζονται και να οικοδομούνε, τους έπρόκοψε και τους ελευτέρωσε κι' απ' την τυραννία του Δία, γιατί του άχρηστεψε τους κεραυνούς του. 'Ο κεραυνός ούτε μερμήγκι πιά δε σκοτώνει, όχι άνθρωπο. Κι' ούτε τρομάζει πιά κανέναν, έξω από μερικούς νευρικούς είτε μισοπάλαθους. Κι' ο Δίας μ' όλους τους κεραυνούς του, ξέπεσε κι' αφανίστηκε, όπως δα του τόχε κιόλα προφήτσει ο Προμηθέας, ενώ ή ανθρωπότητα με τη φωτιά της ζει και θασιλεύει.

'Οστόσο πάντα είναι οι σκανταλιάρηδες που όνειρεύονται κάποιο τρομερό όπλο για να γίνουν άρχοντες του κόσμου. 'Η έξουσία βλέπεις είναι πολύ γλυκειά και μανία σατανική. Κι' ο 'Αντίχριστος, για να σκανταλίσει τον Χριστό την εξουσία του κόσμου του έταξε. 'Αλλά ο Χριστός τον έκαμε κι' έσκασε, λέ-

(Συνέχεια στη σελίδα 214)

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΕΘΑΙΝΕΙ!

Του Δημήτρη ΦΩΤΙΑΔΗ

Ρώτησα μια ξενητεμένη 'Ελληνίδα, που είχε χρόνια νάρθει στον τόπο μας, ποιές είναι οι έντυπώσεις της. Μ' άπάντησε: «Πόσος πόνος υπάρχει στα μάτια των ανθρώπων!».

"Οποιος έχει μέσα του λίγη συμπόνια κι' ο έγωϊσμός δεν του νάρκωσε κάθε αίσθημα ανθρωπιάς, ξέρει, αλλοίμονο, πόσο αληθινή είναι ή παρατήρηση αυτή. Φτάνει να ρίξεις γύρω σου μια ματιά κι' άμέσως θα νοιώσεις την όμιχλη της λύπης να σκεπάζει την κάθε καρδιά και θ' άκούσεις το κύμα της άπογοήτευσης ν' άναπηδά απ' όλα τα χείλη. Κ' ή θλίψη αυτή παίρνει άλλότες τη μορφή μιας άναίτιας νευρικότητας, συχνά της δικαιολογημένης όργης και, τις περισσότερες φορές, μιας βουβής καταθλιπτικής έκφρασης — οι λύπες που, καθώς λέει ο ποιητής, τδεν ξέρουνε να κλαίνε».

Τό γιατί δεν είναι μυστικό για κανέναν. Νά: "Ενας άνθρωπος ζούσε στα βαλτονέρια. Τόν έτρωγε ή άρρώστεια κι' ή μιζέρια. Πήρε την άπόφαση ν' ανέβει, όσοι κι' αν ήτανε οι κόποι, στην κορυφή που χρόνια την κοιτούσε. 'Αν έφτανε εκεί, καθώς τα πνεμόνια του θα γέμιζαν από υγεία και θα λουζόταν στο φως,

(Συνέχεια στη σελίδα 202)

ΜΑΤΙΣ: Σχέδιο

Χρονικά

14 ΙΟΥΛΙΟΥ

'Η δημοκρατική Γαλλία γιορτάζει την 157η επέτειο της μεγάλης της 'Επανάστασης, που γκρέμισε μια από τις Βασιλίες—φράγματα στην εξέλιξη της ανθρωπότητας προς την πρόοδο.

'Η Γαλλία γιορτάζει έφέτος την εθνική της αυτή μέρα, μέσα σ' άτμόσφαιρα αισιοδοξίας και πίστης για το μέλλον. 'Η ντροπή κ' ή προδοσία των ανθρώπων του Βισού, θυθίστηκε μέσα στη γενική άνυποληψία και κατάρτα. Δεν έχει άλλους ήρωες παρ' όσους πήρανε μέρος στην 'Αντίσταση. Τους άγωνιστές για την έλευθερία της πατρίδας τους και του λαού της.

Οι πνευματικοί άνθρωποι του τόπου μας χαιρετάνε, μέσα από τη σημερινή θλίψη τους, για το ξεστράτευμα του τόπου μας από την προοδευτική πορεία, που γι' αυτό όμως δεν είναι υπεύθυνος ο λαός μας, τη γαλλική διασώση, τη φλογισμένη πάντα από την πνοή της 'Επανάστασης του 1789.

4 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στις 4 'Ιουλίου, πριν 170 χρόνια οι άντιπρόσωποι των 'Ενωμένων Πολιτειών διακήρυξαν, έπειτα από τη νικηφόρα επανάστασή τους πως: «'Όταν ένα πολιτευμα γίνεται καταστρεπτικό είνε δικαίωμα του Λαού να το μεταβάλει ή να το καταλύσει, να επιβάλει καινούργιο και να το στηρίξει πάνω στις αρχές που κρίνει καλύτερες και να το οργανώσει με τον τρόπο που πιστεύει περισσότερο κατάλληλο».

'Εμεις οι 'Ελληνες δεν μπορούμε να ξεχάσουμε την κατανόηση και τη συμπάθεια που έδειξαν τόσο οι Κυβερνήσεις των 'Ενωμένων Πολιτειών, όσο κ' ή κοινή γνώμη της 'Αμερικής στον άπελευθερωτικό άγώνα του 1821. Στην ίδια κατανόηση και συμπάθεια έλπίζει και τώρα ο έλληνικός λαός, καθώς άγωνίζεται για τα ίδια ιδανικά ανεξαρτησίας κι' έλευθερίας, που άγωνίστηκε κι' ο άμερικανικός λαός κάτω από την ήγεσία του Ουάσιγκτων.

ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΕΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΠΑΡΙΣΙ, 1^{ος} Ιουνίου. — Το Σάββατο 15 Ιουνίου, στο Παρίσι, η «Εταιρεία των Λογίων» της Γαλλίας δέχτηκε στο μέγαρο Μασσα, που είναι η έδρα της, τέσσαρες Έλληνες συγγραφείς, δυο πεζογράφους: το Θράσο Καστανάκη και την Έλλη Αλεξίου, δυο ποιητές: Τη Μάρση Ανδρέου και τον Α. Καμπά.

Στην τελετή αυτή, που συγκέντρωσε περί τα εκατόν τριάντα πρόσωπα, είχαν παρόντες ο ύπουργός της Παιδείας κ. Νεζελέν, ο πρεσβευτής της Ελλάδας κ. Ραφαήλ με τον γραμματέα της Πρεσβείας κ. Παλαμά, ο πρώην πρεσβευτής κ. Αργυρούπουλος, ο υπουργός ντ' Ορμεσύν, ο Ζεράρ Μπωέρ, ο Μάριο Μενιέ, η Κλαίρ Σαιντ-Σολίν, ο Λουί Σομμίγ κτλ.

Υστερα από την πρόεδρο της Εταιρείας κ. Καμίγ Μαριμπώ, προσφώνησε τους Έλληνες συγγραφείς ο κ. Μωρίς Μπεντέλ (πρώην βραβεύο Γκονγκούρ) τονίζοντας τον θαυμασμό της Γαλλίας στη σημερινή Ελλάδα, εξημύωντας τη συμβολή της πατρίδας μας στον αντιφασιστικό πόλεμο, την ακατάβλητη αντίσταση του λαού μας και σημειώνοντας τη μεγάλη σημασία της ελληνογαλλικής πνευματικής συνεργασίας.

Στον Μωρίς Μπεντέλ, απάντησε ο Θρ. Καστανάκης με τώ ακόλουθα:

«Με μεγάλη συγκίνηση απαντώ στα φιλικά λόγια του κ. Μπεντέλ. Ήξενο που μου δίνει λίγο θάρρος είναι που μιλά από μέρους των συναδέλφων μου και των συμπατριωτών μου, που είναι εδώ παρόντες κι' επίσης σαν αντιπρόσωπος της Εταιρείας Έλλήνων Λογοτεχνών της Αθήνας.

Πρώτ' απ' όλα θέλω να ευχαριστήσω τους γάλλους συγγραφείς για τη σημερινή τους πρόσκληση και για τη θερμότητα υποδοχής που μας κάναν. Υστερα, αφού ορισκόμαστε μεταξύ μας, θέλω να ξανακοιτάξω ακόμη μία φορά αυτό που τόχουμε έλοι μέσα στην καρδιά: την ελληνογαλλική φιλία.

Η φιλία, η καλύτερα η αδελφότητα που δένει τις δυο χώρες μας, αποτελείται από μια σειρά μικρές ιστορίες που φυτάνουν την ίδια ουσία της σύγχρονης Ιστορίας. Αυτές οι μικρές ιστορίες είναι ο Σοφοκλής, είναι ο Αισχύλος, είναι ο Πλάτωνας, απόγονοι των Ομηρικών μύθων που διαπερνούν τη Γαλλία, δημιουργούν έναν πολιτισμό σαφήνειας κι' εδραϊσμένων αξιών του ανθρώπου. Οι μικρές ιστορίες της φιλίας μας είναι επίσης τα δυο η Γαλλία μας ανταποδίδει: είναι η Αναγέννησή της, είναι ο 17ος αιώνας της, είναι η σωτήρια προσφορά των Έγκυκλοπαιδικών στήν 18ου, είναι ο 19ος με τον εξαιρετικό πλούτο του μυθιστορηματος, με τις λογοτεχνικές σχολές, με τις πλήθος αποχρώσεις της ποίησης, με την πλησιάζει της ζωγραφικής, της γλυπτικής και της επιστήμης.

Η Γαλλία αγιολογεί με μια λάμψη όπου εντείνονται η δύναμη, η πνευματικότητα κι' οι αξίες της Ελλάδας.

Χάρη σ' εσάς συνδεθήκατε περισσότερο με τον ίδιο τον ένοτό θάρρος είναι που μιλά από μέρους των συναδέλφων μου και των συμπατριωτών μου, που είναι εδώ παρόντες κι' επίσης σαν αντιπρόσωπος της Εταιρείας Έλλήνων Λογοτεχνών της Αθήνας.

Οι άρχαίοι μας δημιουργήσαν τα πάντα. Έσείς συνεχίζετε τα πάντα. Και μ' έμας τους δυο τα πάντα εξακολουθούν μέσα στις νύ-

χτες που άρχισαν πάλι να μας κυκλώνουν, τραυματικές, γελοίες κι' απάνθρωπες.

Μ' αυτές λοιπόν τις μικρές ιστορίες, καρκεύματα και στοιχειο της Ιστορίας, έγινε η φιλία μας στις δυο άκρες της Μεσογείου.

Σας αγαπούμε, κι' αυτό δεν είναι άλλη κούδεντα αδρότης.

Όταν έπεσε το Παρίσι, οι άνθρωποι του λαού μας, οι λούτροι μας, οι εφημεριδοποιόδες μας, οι μικροπολυτάδες μας της όδοι Ευρυπίδου, της όδοι Σοφοκλέους, της όδοι Αίδοι, χύσανε δάκρυα αλγής. Όταν αυτοί οι ίδιοι, τόσο ηυπόλητοι όσο κι' οι δικαιοί σας ξεδράκνεται το 1789, κάνανε το θαύμα της Αλθωνίας, στεγάζονταν, βέβαια, πρώτα την Ελλάδα, αλλά αμέσως ύστερα τη Γαλλία. Κι' όταν το Παρίσι ελευθερώθηκε, οι έφηβοί μας, οι στρατιώτες, οι εργάτες κι' οι παπάδες μας, έλοι «πολίτες στ' άρματα», απόβροντας από λύσσα κι' ευτυχία βιάζανε τις πόλες του μυαλού και διώχνανε τους βαρβάρους.

Ναι, αυτές είναι οι μικρές ιστορίες της φιλίας μας, που μας ένωνουν και βυθίζουν μέσα στο ίδιο αίμα τις αιώνιες συγγένειες κι' ομοιοτήτες μας.

Δε θα ξεχάσουμε επίσης πως εΐτανε γαλλική η φωνή που έιπε, μιλώντας για τον αγώνα μας έναντα στο φασισμό: «Απ' εδώ κι' εμπρός δε θα λέμε πιά πως οι Έλληνες πολεμούν σαν ήρωες, μά πως οι ήρωες πολεμούν σαν τους Έλληνες!»

Αις της ευφύλας, λαέ της ύπομονης, όπου όριμάζει κάθε ευκαιρία μεγαλείου, υιώσατε έσεις το λαμπρό αγώνα του λαού μας:

«Όλη του την τίμια, την καθαρή ζωή του ο λαός μας πολέμησε, απελπισμένα, την άτιμία και το σκοτάδι. Και ποτέ η άμοιρή δέν μπόρεσε να ένδιαιρεί τους γένιους της Ακρόπολης! Πάντα κάνανε πράξεις θωρακά», ξαίροντας πως αυτές εξακολουθούν τη διάρκεια του Ανθρώπου, δείχνουν την αξία του κι' αξιολογούν τ' αλλότρια του πολιτισμού».

Χάρη στην Ιστορία μας, σ' όσα δημιουργήσαμε κάτω από τις κωδωνοκρούσεις του Χρόνου, έσεις κι' έμεις, γάρη στους λαούς μας, έμας κι' μόνοι που έχουμε το δικαίωμα να λέμε: «Ότι μάς είναι έθνη, είναι και πανευρωπαϊκό, και για τούτο παγκόσμιο».

Αυτή είναι η πραγματικότητα που στυλώνει τη φιλία μας και μάς μαζεύει σήμερα κάτω από τούτην τη στέγη, όπου η φιλοξενία έχει το χαμόγελο της Γαλλίας και μιλάει τη γλώσσα της.

Υστερα από τον Καστανάκη, πήρε το λόγο η Έλλη Αλεξίου που, ανάμεσα σ' άλλα, έιπε: «Γνωρίσαμε τον Γαλλικό πολιτισμό πρώτα κι' ύστερα τον αγαπήσαμε. Μελετώντας τη Γαλλική λογοτεχνία, έμβαθύνοντας στη Γαλλική σκέψη, βρήκαμε πραγματοποιημένο στους Γάλλους κείνο που οι Έλληνες της αρχαιότητας θεωρούσαν ως το ιδανικό της τέχνης, δηλαδή το πάθος δοσμένο με άφορη όραση».

Η τελετή εξακολούθησε ως άργα τη νύχτα, μέσα σε μια αμείωτη πνευματική έγκαρδιότητα. Στο τέλος, ο κ. Λοιέ, εκπρόσωπος της Νομαρχίας Παρισίου, έπείρωσε στους τέσσερις προσκεκλημένους το δίπλωμα του Φίλου της Πολιτείας Παρισίου.

ΜΙΑ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Το χρέος της ώρας, κινούν σε μια γραμμή με εσωτερική διαλεκτική την εξέλιξη του μοναδικού αυτού δράματος.

Το προβάδισμα, το Ιερατικό σχεδόν, έχει ο Πρόχορος, Έλληνας στην καταγωγή και στο φρόνημα, με εσώφυχη άφοσίωση στο δράμα του πρωτοήρωα της Αγάπης Χριστού και του υπερκόσμιου ρυθμού της πορείας Του για την κραταίωση πάνω στη Γη της Λευτεριάς.

Αυτός που μέσα μας καθόδησεν, κι' αύριο μπορεί να ξαναεπιέλαισιν στην πλάση

Είνε μια από τις ευγενικές και τραγικές μορφές, που μέσα στην Ιστορική έρήμωση της εποχής, κρατούν νοσταλγικά τη μνήμη της Ελλάδας σαν χρυσό μέτρο ζωής, ενώ ατενίζουν γύρω τους τον άθλιο ένταφιασμό και της Ελλάδας και της Οικουμένης κάτω από το στυγνό πέλαμα της Ρώμης και θαθαίνει έτσι τον πόθο για την άπολυτρωση του σκότους, είτε λαϊκή ή αέλιαι εξωτερικές διαστάσεις, εκτεινώντας τη φροντίδα του αδιάκριτα στον Άνθρωπο. Ο Πρόχορος, έτσι, άποικυμένος Ιστορικά από το Ιδανικό του,

...σαν πουλι που έσπασε όφραθε απ' το δέντρο σε κομπήτη, κι' ήταν κόλλυβα ή θροφή του.

ανακάλυψε και δραματίστηκε με ελληνική διαύγεια το Χριστό να πληθαίνει το μέγα νόημα της Ιστορίας και να λυτρώει τον Άνθρωπο όλικά και για πάντα.

Πιά! στον Πρόχορο, Ιερατικό φυσιογνωμία του Ισραήλ, στέκει στην άρχη και στο τέλος του έργου, ο Ιασαήλ. Κρατάει στα γέλια τα θιβάλα των Προφητών και μιλάει επιφυλακτικά πάντα από τους δογματισμούς τους με ύφος θιβλικό, κατόμαστο από είνους και μνήμες της Ιστορίας του Ισραήλ. Βλέπει τα πάντα σε μια έκσταση προσοχής, πιστεύοντας άπόλυτα στη θριαυδική τελικά παρουσία του Θεού και την Ανάσταση έτσι του Ισραήλ! βταν

σε μια όσρα...
...ό πόθος άνατελλει, όλο τον ήλιο τον πρώην ήλιο της άμόλευτης άγάπης.

Φυσιογνωμία αντίθετη με τον Ιασαήλ, και έτσι σε αντίθεση συχνά και με τον Πρόχορο, εμφανίζεται ο Ιουδαϊός Δαιμόν. Άσπρος από τις στεφάσεις, κνηγυμένος, πομμένος, ένσαρκώνει τον κατατριμύ της ωλήης του και ζει όλόβυγα τον πόνο της. Φέρνει άπάνου της μούλα και τους έσκιους της κατακόβης, τον ήγο απ' το πέταγμα της νυχτερίδας. Με το βλέμμα θυσιμένο στην τριονή ένκόσμια έξαλλήωση του λαού, αντίκοβει με πίκρα και γλευή και πείσμα κάθε προοπτική για μελλοντική είτε υπερκόσμια σωτηρία. Έμψυκόμενος από το βάθος της άπεραντης άδικίας, έπιεί με έξαλη την άμηση θίαη δόσση. Είνε ή άδυσώπητος σοσιατίτης της δικαιοσύνης, ο συνειδητός ψολγοός έπανασάτης.

Ανάμεσα σε όλους ήγετική μοσφή προβάλλει ο Μανασής, ο Ιουδαϊός (ΐετο) σύμβουλος του Νείωνα. Σε μια περίοπλη φυσιογνωσία και της άνάπης με διπλωματικές και διοικητικές Ικανότητες. Κρατάει βαθη μέτρα του σε γόνιμη άμονία και τον πόθο του Πρόχορου για Λευτεριά και το πάθος του Δαιμόνα για Δικαιοσύνη. Έσει με δοματίεται και να περιμένει, να οργανώνει και να συγκαλύπτει, να έμψυκώσει και να κεντρώνει και προτάσεις για τη μοίρα της

Τά κύρια πρόσωπα, πλαισιωμένα από κάποια δεύτερα, έμπνέουν το πλήθος, αλλά και έμπνέονται απ' αυτό, και με τη διασταύρωση ανάμεσα στις «έσεις» τους, καθόδε έντροβάλλουν, και τελικά συμπροβάλλουν έμψυκότες και προτάσεις για τη μοίρα της

Τά κύρια πρόσωπα, πλαισιωμένα από κάποια δεύτερα, έμπνέουν το πλήθος, αλλά και έμπνέονται απ' αυτό, και με τη διασταύρωση ανάμεσα στις «έσεις» τους, καθόδε έντροβάλλουν, και τελικά συμπροβάλλουν έμψυκότες και προτάσεις για τη μοίρα της

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΕΘΑΙΝΕΙ!

Του Κ. Ι. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ

δλόσια στο μαρμασό. Η τυφλωμένη άρνηση στο θάνατο. Οι δοϋλοι δε δημιουργούν. Μαραζώνουν και γεμίζουν τα έθνη με το φαρμάκι της πίκρας τους, ως την ώρα που όπανε τις άλυσίδες.

Η Ελλάδα πεθαίνει! Και δέν είναι το μίος που άνα την άναστήσει, μά ή αγάπη. Έμεις οι πολλοί δέν έχουμε τίποτα να μοιράσουμε. Ξέρουμε πως θα έίμαστε ευτυχισμένοι ή δυστυχημένοι έλοι μαζί. Το μίος στέκεται ο σύντροφος των λίγων. Έκείνος που έμπορεύονται το καθετί, από την ψείρα μας ως την ψυχή μας. Έκείνος που όνειρεύονται το νέο πόλεμο — που δε θα γίνει — για να πυργώσουν την άτομική καλοπερασή τους άπάνω σ' έρείπια κι' ανθρώπινες σάρκες. Έκείνος που στηρίζουν τη δύναμή τους σε μια και μόνη άρχη: «δαιρεί και θα σίλευσε».

Μά ή Ελλάδα δε θα πεθαίνει! Ο λαός της θα βρει και τη φορά αυτή τον τρόπο να υπερικήσει την κρίση που μάς έπιβλήθηκε, κι' ή λύτρωση άνοφύγει κιόλας. Είνα ή ανθρώπινα, ο σεβασμός κι' ή αγάπη ανάμασά μας. Φτάνει πιά ή φρίκη του τρόμου και του θανάτου. Φτάνουν τα δάκρυα κι' οι τραγωδίες. Άς ζητήσουμε από τον καλύτερο έαυτό μας τη δύναμη να δάσουμε έμεις οι πολλοί τα χέρια και να τραθήξουμε, πλούσιοι πιά από μια μεγάλη πείρα, προς ένα νέο δημιουργικό ανέστροφα. Η πνοή για να συντριβεί ο αστακικός κόμος της καταστροφής, του εγωισμού και της έρήμωσης έρίσκεται μέσα στις καρδιές όλων μας. Άς μιλήσουν αυτές. Δέν πρόκειται για ένα άπλό αισθηματισμό, μά για υπέρτατη άνάγκη. Και κάποτε ύπάρχει περισσότερο σοφία μέσα στην καρδιά, παρά στο νοΐ.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

ζωής και την άκοή του μηνύματος της στιγμής. Είναι μια από τις συνθετικές προσωπικότητες, που με τη γάρη της παιδείας έχουν υπέρβει και το χωριστό, τον άποικεϊστικό, έθνηκό προδιορισμό με Ιουδαϊκή και μαζί και ελληνική αίσθαντικότητα και σοφία έχει έριστικά ύφωθει στην ένιατο ανθρώπινο παλμό της εποχής.

Τά άλλα, τα δεύτερα πρόσωπα του έργου, ένσαρκώνουν γνώριμους ανθρώπινους ήτους χωρίς έντονη προσωπικότητα. Από τους «νομιμοφρονες» προδότες του ύπόδουλου λαού ως τους άπελπισμένους και τους άπιστους συντρόφους και ως τους ήρωικούς ή και τους άνειροπόλους συναγωνιστές, έλοι προβάλλουν για μια στιγμή ή και πάλι με ένάργεια και συνέπεια. Και άκόμη, τα άνώνημα πρόσωπα, που ξεπηδούν κάθε τόσο από το πλήθος για να δώσουν ζωή στην έκφραση στο συναίσθημα ή στην έντύπωση της ώρας, έλα έχουν έξαιρετη παραστατικότητα στο ύφος τους, είτε λαϊκή ή αέλιαι εξωτερική ο λόγος τους, είτε σπαρακτική όδύνη. Οι δυο Χοροί με τους κορυφαίους τους, όπως και οι δυο άγγελιοί, άσκουν την κλαστική λειτουργία τους στην τραγωδία. Ο Νείωνας και ο Κεντυρίωνας και ο Φωκίος στρατιώτης άποτέλουν μάλλον σκηνογραφικά πρόσωπα, με έλάχιστη συμβολή στην ουσιαστική εξέλιξη της δράσης. Ο χορός των μυτών και ο άποικυμένος τον Ήσοο έχουν ιδιαίτερη θέση μέσα στο έργο. Έτσι και έμψυκόντας σάση και νόημα τελετουργική, έπως χρειάζεται στο Μυστήριο, που ή τέλεσή του δίνει και τον έξωτερικό σκελετό για την άνάπτυξη παράλληλα της κύριας δράσης. Θεωρείται το Μυστήριο θροσεται πλθθος λαός, ό νένας τελικά ήρωας του δράματος. Είνε έξαλλωμένος και καταδωμένος λαός, άντρος και γυναικες και μικρά παιδιά, «σα φαντάσματα που θγαίνουν, έπως λέει ο Παύλος, απ' τα σπύλια κι' από τις όπες της γής». «Κάθετα κάτω, έλος μαζί, σε σύμφερο όπου κολάει στο γώμα». Τέτοια είνε ή κούραση και ή άβουιλία του. Όμως σινά σινά έλο και πύ βαθιά συνασπάζεται από όσα θλίπει και άκούει παράδοξα και συνταρακτικά. Με όλοένα πύ μεγάλη ζωηρότητα και νοσημότητα έντείνει την παρουσία του στο δόγμα, ώστόσο στο τέλος, ένισυμμένος κι' από τα κύματα τους ωνάδες, που άδιάκοπα φτάνουν από τις όλγες της Ρώμης, γίνεται ο πελώριος, ο έπιβλητικός, οίκουμηνικός Λαός, που βέβαιος για τη μοίρα και το χρέος του με ποσητικό μεγαλείο, βαδίζει στη μεγάλη Έξοδο, για τη λυτρωτική άναγέννηση της ανθρώπιτης, για την

Πορεία τρανή που δε λονάζεται με μέτρα, υπδε με κόδια και πάλος ο άνώμας μένει... Τί, όπου φασάγγος, να γιοσφύρι το κορμιά μας και τις κοσδίες μας, δε να βρούμε ή καινούρια γενιά κορυφώνας μια ώρα να περδάει...

Στο έπίκεντρο του έργου παρουσιάζεται και πληθαίνει το δραματικό γέος. Ο Απόστολος Πέτρος. Κάθε κίνηση, κάθε άνάσα, κάθε λέξη του έχει άκέραιη την τραγική ένταση. Η άπόκοση σχεδόν παρουσία του συμπυκνώνει σε μια διάσταση ύβους έλο το νόημα της τραγωδίας. Έβδ είνε άμηση ή φωνή του Πνευματικού, άπόλυτη ή άστραπή της Ίδέας.

Ο Πέτρος βόσκεται στην έξαλλη όσα ύστερα απ' την έκσταση. Με άγνωση και με συντομή, με το θάμβος θύστυο άκόνη, με πικρές ύψεις και με άίγιστη λαγλάρα, άνοζήται και άνοθαμάται την άσπασωτή μοσφή το Κυρίου του και τη σάν από κεντρών και σάλπιγγα φωνή Του. Με συγκα-

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

Οι πνευματικοί άνθρωποι, άνατερόντας τις ευθύνες τους την κρίσιμη αυτή ώρα, έχουν την ύποχρέωση να ύψώσουν το λάβαρο της άγάπης και να θαδίσουν στην πρωτοπορεία της στρατιάς της κατανόησης, που ξεριζώνοντας το μίος θα σώσει την πατρίδα μας από τη συμφορά.

ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Του Νίκου ΚΡΑΝΙΑ

Με την ευκαιρία της 21 του Μάη 1864 ξανάρχονται στο νου οι αιματοποτισμένοι αγώνες σαράντα χρόνων ενάντια σε μια τυραννική κατοχή, που είχε πάρει το άκακο όνομα της Προστασίας και άκομα ενάντια σε μια καταχθόνια κλίκα ξενόδοξων ανθρώπων, που ξεπούλησαν τα εθνικά δικαιώματα για να διατηρήσουν τα αντιλαϊκά προνόμια της Βενετοκρατίας. Αν αυτό, που ο λαός της Επτανήσου τους όνομασε τότε κατ'αρχάς ουσ και καμαρίλλα, δεν στεκόταν εμπόδιο στο δρόμο του έθνους, θα είχαμε από το 1815 το πρώτο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος και σε συνέχεια άλλους δρους για την Επανάσταση του 1821 κι' ακόμη μια ανάκατη ένωσή από το 1826. Με το άρχοντολόι της Επτανήσου στάθηκε εμπόδιο στην αποκατάσταση των εθνικών δικαιών και άρχισε ένας σκληρός και άδυσπότης άπελευθερωτικός αγώνας κυριώτερα από τη στιγμή, που ο κακός δαίμονας, ο Λόρδος Άρμυστς Θωμάς Μαίτλαντ, με τη βοήθεια των διωρισμένων του δουλευτών, ακάρως και φόρτους στη ράχη των Ιονίων το Σύνταγμα του 1817.

Στον αγώνα αυτόν πρωτοστάτες στέκονται και οι δύο Ζακυνθιοί ποιητές, ο Φύσκολος κι' ο Σολωμός. Στους ποπλόρους, που από παράδοση πιά αιώνων συγχίζουν την άλύγιστη αντίσταση κατά των κάθε λογής καταχρητών, προστέθηκε τώρα και ο αγώνας της σπουδασμένης νεολαίας. Η Ιταλία, που δεχόταν τότε στα Πανεπιστήμιά της τους Επτανήσιους φοιτητές, ήταν γεμάτη από τα καινούργια φιλοσοφικά και πολιτικά δόγματα. Μυστικές εταιρείες ενάντια στις τυραννικές δεσποτείες λειτουργούσαν συνωμοτικά. Η Ιόνια νεολαία ηλεκτρίζεται από τη φιλοπρόδοχη αυτή κίνηση και με δίψα ρίχτηκε στο διάβαμα των επαναστατικών διαδηλώσεων. Και τότε θέρμανε το μυαλό της ο πόθος της κάθαρσης και η λαχτάρα για την άπελευθέρωση της ενδοξής χώρας! Στα νησιά συστήθηκαν κάθε λογής σλλογοί κάτω από ψευτικούς τίτλους καιουφλαρισμένοι. Στη Ζάκυνθο έπειτα από υπόδειξη του Φύσκολου (1) συστήθηκε σλλογος φιλολογικός, που άμεσαως δμος τον διάλυσε ή δεσποτεία. Συνεταίρος ήταν και ο εθνικός μας ποιητής Διονύσιος Σολωμός σε ηλικία τότε είκοσι χρόνων περίπου. Πίσω από το φιλολογικό καιουφλάρι-

σμο οι πατριώτες των νησιών όργάνωσαν την αντίσταση και προετοίμασαν την άπελευθερωτική κίνηση. Τα μέλη των σλλογών αυτών άναδείχθηκαν τα έκλεκτότερα στοιχεία της Φιλικής Έταιρείας, (που λίγο πύ ύστερα επεκτάθηκε καταπληκτικά στα νησιά! Τα κινήματα ποτέ δεν έπαψαν να συνταράζουν τα Έπτανήσα και ποτέ ο ύπνος των εγκαθέτων δεν στάθηκε ήσυχος, μα ή άπήγχιση έφθανε πολύ άδυνατισμένη στής κοινής γνώμης των άκοή. Τώρα όμως ο ίδιος ο Καποδίστριας έγραψε τις οδηγίες του, έπειτα από τα διαθήματα των άκαρπα. Ζητάει φωνές, ζητάει διμαρτυρίες, ζητάει αγώνα μέσα στα όρια δμος του περιήμου συντάγματος του 1817. Και τη στιγμή που άλλος τήρησαν σ'υνετηή άπραξία, ζεπετιέται μια άναφορά γραμμένη στις 23 του Φλεβάου του 1821! Συντάχθηκε από τον Άναστάσιο Φλαμπουράρη, τον δικαστή Γεώργιο δέ Ρώσση και τον ποιητή Σολωμό. Το έγγραφο αυτό έχει ιστορική σημασία όχι μονάχα, γιατί φέρνει την ύπογραφή του εθνικού μας θάρδου μα γιατί είναι και ή πρώτη γραφή διαμαρτυρίας, που στέλνεται στο βασιλιά της Άγγλίας. Είναι μια θιαδική, έστω και από λίγους, φωνή ενάντια στην καταπάτηση των δικαιών και την κατάπιξη της λευτεριάς ενός λαού, που ηραδόθηκε για προστασία και σφιχτοδέθηκε στα σίδερα του φευτσυντάγματος, που άναβωσε τη Βενετοκρατική κατοχή.

Η άναφορά (2) έχει εύλαδικό τό ύφος και μεταξύ των άλλων άναφέρει: «...Οι ύποταχόμενοι πολίται της Ζακύνθου... προς την Ύμετέραν Μεγαλειότητα στρέφονται νύν δε ή παντοδυναμία του ενός έματαιώσε τάς έλπίδας, άς αϊ ψυγαί άπάντων συνέλαβον ως έκ των έν τη συνθήκη εκείνη εκ-

2) Συντάχθηκε Γαλλικά και δημοσιεύθηκε στο τεύχος «Έγγραφο άναφορής» εις την έποχην της έκδόσεως άποστολής του κιοίου κτάκου άποστολής (1859) Γλάδστυας εις «Επτάνησον» (1859) και στο φύλλο 38 της εφημερίδας «Φωνή του Ιονίου». Πληροέσα το έγγραφο δημοσιεύθηκε σε με άφραση με τις ύπογραφές παρήμε άπό το ίδιο το πρωτότυπο στα «Απομνημονεύματα κ.τ.λ.» Κω', Λουδάρδου Τομ. Α' όυλ Α, (1871).

«Τί νομίζετε πώς είναι ο καλλιτέχνης; Μήπως ένας άνόητος που έχει μονάχα μάτια άν είναι ζωγράφος, μονάχα αυτιά άν είναι μουσικός, ή μια λύρα σε κάθε πάτωμα της καρδιάς άν είναι ποιητής; Κάθε άλλο, είναι ταυτόχρονα άν πολιτικό, άγρυνώντας πάντα μπροστά στα σπαρχακιά, τα φλογερά, ή τα ευχάριστα γεγονότα του κόσμου, πλάθοντας τον έαυτό του κατ' εικόνα και όμοιάση τους. Πώς θάταν δυνατό ν' άδιαφορήσει για τους άλλους ανθρώπους, και στ' όνομα ποιάς ναχέλειας από έλεφαντόδοντο, θά μπορούσε ν' άποσπαστεί άπ' τη ζωή που μας προσφέρεται τόσο άφθονη; Όχι, ή ζωγραφική δεν είναι καιωμένη για να διακοσμή τα δωμερίσματα. Είναι όργανο πολέμου, έπιθετικό κι' άμυντικό ενάντια στον έχθρο».

δηλωθέντων γενναίων σκοπών των ύψηλών Δυνάμεων. Άν ο την τύχη των νήσων τούτων δρίσας θέτων αυτός υπό την άποκλειστικήν προστασίαν της Υ. Μ. είχε κατά νουν, ότι αυτοί ώφειλον να άπολαύσασιν έλευθέρας κυβερνήσεως, όπως ούτως επανέληθ εις αυτάς ή εύτυχία, ή υπό του κακού δαίμονος επί πολύν χρόνον άπό των λαών τούτων άπαιρηθείσα, δεν δύναται τις να ύποθέσθ ότι το καταλλήλοτερον προς τον ύψηλόν τούτον σκοπόν μέσον ήδύνατο να είναι πολιτεία παραδίδον πσαν έξουσίαν εις το άθθαίρετον το ένοχος... Τούτοιν ήν το σύνταγμα, όπερ ο Λόρδ, Μέγας Άρμυστς ένευσε να ύπογραφή... υπό μιας συντακτικής συνέλευσεως παρ' αύτου και μόνου δημιουργηθείσης. Λυπηρόν Μεγαλειότητα, δι' ήμᾶς να άναμνήσωμεν τον έξουτελισμόν των εις το έργον τούτο συνεργασμένων και την γενικήν των τώπων τούτων κατήσσειαν κατά την έποχην εκείνην». Άφού πύ ύστερα ύπογραμμίζει, πώς θά προκύψουν πολλά κακά για το έθνος από ένα τέτοιον σύστημα, ζητάει μεταρρυθμίσεις και μόνον σ' αυτές θέλει τη σωτηρία.

Σε συνέχεια προσθέτει: «Άλλ' άν εφρέθησαν άνθρωποι προθύμως το ίδιο συμφέρον τάξαντες ύπεράνω του γενικού της πατρίδος εν παραδόσει της Ιερότητος της έντολής των, ούδέν ήττον ή μειζωρ και ύγιστέρα των πολιτών ζων και καταγομένη υπό γενναίας άγανακτήσεως εκφράζει λυπηρόν παράπονον. Ίνα δέ μη άντιχθί τούτο άνωτελώς εντός των ίδιων έστιών—διότι τα πράγματα είναι όργανωμένα εις τρόπον ώστε ή φωνή των πολιτών πνίγεται υπό του διέποντος άθθαίρετου— άνοίγει νύν τον δρόμον, όπως φθάση να άκουσθ ή υπό της Υ. Μ. ή υπό της οποίας έλπίζει άνακούφισιν. Οι ύποταχόμενοι, Βασιλεῖ, σοι λαλῶσιν έν όνόματι της πατρίδος. Άν ελίγους όπως άντιπροσωπεύσασιν την πατρίδα τους θεωρήσθ σκέφθηνι, Βασιλεῦ, ότι ελίγοι είναι οι γενναίως επί των πραγμάτων φρονούσες και τσαούτην έλευθέραν βούλησιν κατέγοντες, ώστε να μη περεκλίνωσι της εθθείας όδοῦ ένεκα φόβου ή έλπίδος...»

«Τί νομίζετε πώς είναι ο καλλιτέχνης; Μήπως ένας άνόητος που έχει μονάχα μάτια άν είναι ζωγράφος, μονάχα αυτιά άν είναι μουσικός, ή μια λύρα σε κάθε πάτωμα της καρδιάς άν είναι ποιητής; Κάθε άλλο, είναι ταυτόχρονα άν πολιτικό, άγρυνώντας πάντα μπροστά στα σπαρχακιά, τα φλογερά, ή τα ευχάριστα γεγονότα του κόσμου, πλάθοντας τον έαυτό του κατ' εικόνα και όμοιάση τους. Πώς θάταν δυνατό ν' άδιαφορήσει για τους άλλους ανθρώπους, και στ' όνομα ποιάς ναχέλειας από έλεφαντόδοντο, θά μπορούσε ν' άποσπαστεί άπ' τη ζωή που μας προσφέρεται τόσο άφθονη; Όχι, ή ζωγραφική δεν είναι καιωμένη για να διακοσμή τα δωμερίσματα. Είναι όργανο πολέμου, έπιθετικό κι' άμυντικό ενάντια στον έχθρο».

PABLO PICASSO

..Είμεθα βέβαιοι ότι ή μείζων του τόπου μερίς θά προσπέγραφε, άν δεν ήσθάνομεθα την άνάγκην να προσυλάξωμεν το έργον ήμῶν δια μυστικότητος...» Και άλλα άκόμα άξια να σημειωθούν περιέχει το έγγραφο, που φέρει φαρδιάπλατεία την ύπογραφή το ποιητή ως Dionisio Co Salamon.

Μα ή μυστικότητα δεν τηρήθηκε. Μόλις 32 είχαν ύπογράψει, όταν ένας άπ' αυτούς, ο Έμμανούηλ Βλαστός, το άνακοίνωσε στο γαμπρό του Διονύσιο Βούλτσο, όργανο της έξουσίας από τον στενό κύκλο του Μαίτλαντ. Στη στιγμή το μαθαίνει ο ύπαρχος της Ζακύνθου Άγγλος Πατρις Ρός και με διαταγή του ό άστυνόμος πιάνει στο δρόμο το Ρώσση! Ο Ρώσση— την ίδια νύχτα ντυμένος γυναικεία φεύγει από το νησί. Άγρια τρομοκρατία έξεσπασε την άλλη τον ήμερα! Όσοι ήταν ύπάλληλοι ή συμβολαιογράφοι ή δικηγόροι... πύθθηκαν «ως ύπογράφοντες υπό το πρόσημα άναφορής επαναστατικών λιβέλων κατά της Κυβερνήσεως». Μάτια ο Φλαμπουράρης, βουλευτής τότε, διαμαρτυρήθηκε! Σε λίγο όμως άλλη άναφορά παρόμοια κυκλοφόρησε σε αντίγραφο και την ύπογραψαν 105! Τα τρομοκρατικά μέτρα δεν είχαν φέρει το άποτέλεσμά τους και ο ύπαρχος της επαρχίας καταπληκτικώς φυλακίζει το Φλαμπουράρη και ένδιάζει την παράδοση του έγγραφου.

Η συνέχεια ήταν συνθησιμένο θέμα! Σιδεροδεμένοι όσοι πιάστηκαν (3) μεταφέρθηκαν στην Κέρκυρα χωρίς να τους άφήσουν να δοῦν τις οικογένειές τους. Ο Μαίτλαντ από το όημα έκτόξευσε τους μύδρους του «στούς καιροζίκους ανθρώπους, οι όποιοι οικτρως ήπατήθησαν άν ύπέθεσαν ότι επί τη προφάσει ότι προσφωνοῦσι ή άναφέρονται θά με παρεπιθον να διαδιδάσω εις τον ήγεμόνα μου τούτοιν έγγραφοιν!» Η διορισμένη του Γερουσία δουλικά μέσα σε παράτα καλεί το Φλαμπουράρη με συνοδεία ενός λόχου Άγγλων και μέσα στις ζητωκραυγές και τα χειροκροτήματα των γερουσιαστών τον έκήρυξαν έκπτωτον από το αξίωμα του δουλευτή «ως παραβιάσαν τα τον όρκον του, τα καθήκοντά του και τήσθεας το προς τον Μέγαν Άρμυστήν, το Σύνταγμα και την Βουλήν όφειλόμενον!» Έτσι κατατάδανται το καθήκον τους σαν Έλληνες οι διορισμένοι του Μαίτλαντ! Κι' ένώ αυτοί την άλλη μέρα σε δουλικούς ύμνους σέρονται ταπεινά μπροστά στα πόδια του τυράννου, οι πατριώτες που ύπόγραψαν τη διαμαρτυρία, κλειδώνθηκαν για μήνες πολλούς μέσα στα μπουτρούμια του παλιού φρουρίου της Κέρκυρας!

Αυτό ήταν το μικρό τυφερό παραμύθι του τόμου της ώραιού έρωτα. Και τώλεγε με μεγάλη νεανικά μάτια μεθυσμένα άπ' το ώραιο κρασί που το κερνά με περίσσια άπλοχεριά ή ζωή σε μια δική της πελατεία που τη διαλέγει ή Ίδια.

Ήταν ένα ένα κορίτσι, μια χαρομήνη γεφύτιστη σε μια θρησκεία που την πιστεύουν μόνο τα κόκκινα στόματα. Μια θρησκεία που τη γραφουν κάτι παράξενοι «Εθαγγελιστές», που περνοῦν άπ' τη ζωή μας σε μικροί έπίγειοι θεοί και γάμοντα άγνοημένο: μέσα στη βουερή ματαιότητα του κόσμου, που τους λένε ποιητές και δεν τους άγαποῦν διόλου.

Αγάπησε ένα γλάρο... Τί ώρατα που ήταν τότε που τον γνώρισε κείνο το γλάρο! Και πόσο ήταν άμορφος ο κόσμος! Πόσο ήταν άμορφος ο γλάρος κι' ο γιάλος!

Ήταν ντυμένος στα κάτασπρα— μα και τί δεν ήταν κάτασπρο κείνο το καλοκαίρι! Οι στέγες, οι άφροί, οι καθοκίονες, το καρδί που είχε άράξει στο λιμάνι (το καρδί που έφερε το «γλάρο»). Να κάθεται ξενούλα στο νησί και να μην περιμένεις κανέναν. Να γεννηθείς για την άγάπη κι' ή άγάπη να μην έρχεται. Μα άβραχεται ένας γλάρος και νάνκι αυτός ή άγάπη κι' έσύ να μην το ξέρεεις.

Το ελληνικό διήγημα

ΑΓΑΠΗΣΑ ΕΝΑ ΓΛΑΡΟ

Του Μενέλαου ΛΟΥΝΤΕΜΗ

—Μ' έφερε κείνο... Το θαπόρι λεύκαζε κάτω από τον άπλετο ήλιο.
—Θέλετε;
Μέσα στα μάτια του κοριτσιού παλεύανε άκόρη κάτι ύγρες άμυθολίες.
—Καλά...

—Μ' έφερε κείνο... Το θαπόρι λεύκαζε κάτω από τον άπλετο ήλιο.
—Θέλετε;
Μέσα στα μάτια του κοριτσιού παλεύανε άκόρη κάτι ύγρες άμυθολίες.
—Καλά...

—Αχ, ναί...
Χειμώνισσε. Όχι ο καιρός. Χειμώνισσε ο κόσμος. Μπόρες σκέπασαν τ' άμείριμα κεφάλια των ανθρώπων, τρικυμίες βουρήθηκαν μέσα στα στέρνα τους. Το κάτασπρο καρδί σγκώθηκε ένα πρώτον κι' έφυγε ξελογιασμένο. Το «γλάρο» που αντίστάθηκε τον πήραν δεμένο. Τί έτρεξε; "Α. "Οτι τρέγει κάθε τόσο. Κάτι άνθρωποι άπονοι, στεγνοί, από κείνους που δεν πιστεύουν ποτέ σε κείνην ή θρησκεία, άρπάζουν άπ' τα γέμια των πιστών τα λουλούδια, τους βάζουν χαντζάρια και τους στέλνουν να γεμισουν τον κόσμο αμάται.

Πίσω από ένα βουρκομένο τζάμι, έχει κάτω στο άκρωτήρι, στην άδειαν ή κάμαρα ένα ανάλαφρο κορμί άδειάζει άπ' τη ζωή του. Μόνο. Η έρημιά, ο τρόμος, ή πείνα... Κι' ένας γλάρος που δέ θάρχότανε πριν άπ' το θάνατο. Μέρες τώρα ήταν παραδομένη στο γλυκό σκοπνι του θανάτου. "Ενα πρωινό, πάνω στη στέγη έγινε ένας μικρός φτερωτός πτεροε-

Κάτω από ένα φαλακρό βράχο μιλήσανε για τις πατρίδες τους. Η δική της ήταν ή μεγάλη πολιτεία της Άττικής... Κι' ή δική του μια άλλη μεγάλη πολιτεία στα μακρὰ του κόσμου. Μα— τί παράδοξο! — ήταν κι' αυτός ο παδοξ κείνη της θρησκείας. Θέλανε πολύ, κι' οι δύο, να μιλήσουνε για κείνη τη θρησκεία με δέν έαίρανε τη γλώσσα της γιατί αυτή ή θρησκεία έχει μια παράξενη δική της γλώσσα. Βάνει τους πιστούς της και μιλούνε με τα μάτια, με τα μάγουλα και με κάτι ματσάκια λουλούδια. Πού όμως να βρεθούνε σε κείνον τον ξερότοπο τα ματσάκια; Καθόντουσαν άμύλητοι κι' ήταν πολύ λυπημένοι που ο τόπος ήταν στεγνός και δεν φύτρωναν τέτοια λόγια. Μάτια έψαχναν τα μάτια τους ν' ανακαλύψουν καμιά έρωτική γλωσσάρα (καμιά άνεμόνια, κάνα φτωγολούδο, κάνα θυμαράκι). Τίποτα.

Κάτω από ένα φαλακρό βράχο μιλήσανε για τις πατρίδες τους. Η δική της ήταν ή μεγάλη πολιτεία της Άττικής... Κι' ή δική του μια άλλη μεγάλη πολιτεία στα μακρὰ του κόσμου. Μα— τί παράδοξο! — ήταν κι' αυτός ο παδοξ κείνη της θρησκείας. Θέλανε πολύ, κι' οι δύο, να μιλήσουνε για κείνη τη θρησκεία με δέν έαίρανε τη γλώσσα της γιατί αυτή ή θρησκεία έχει μια παράξενη δική της γλώσσα. Βάνει τους πιστούς της και μιλούνε με τα μάτια, με τα μάγουλα και με κάτι ματσάκια λουλούδια. Πού όμως να βρεθούνε σε κείνον τον ξερότοπο τα ματσάκια; Καθόντουσαν άμύλητοι κι' ήταν πολύ λυπημένοι που ο τόπος ήταν στεγνός και δεν φύτρωναν τέτοια λόγια. Μάτια έψαχναν τα μάτια τους ν' ανακαλύψουν καμιά έρωτική γλωσσάρα (καμιά άνεμόνια, κάνα φτωγολούδο, κάνα θυμαράκι). Τίποτα.

Μα— άμα το βάλει πεπαιμα κείνη ή θρησκεία!—Έαφινικά τα μάτια του κοριτσιού να σου και έστρουπώνουν σε μια βρονοσκινή, μια τουρίτσα πρασινάδα.
—Κυττάξτε!
Το ζευγάρι τα ζυγά μάτια κούλησαν πάνω στο σεμνό φυτό κι' έκσταση.
Μα ήταν τόσο ψηλά! ("Ω! τι ήταν αυτό για ένα γλάρο!)"
—Να σάς το κόψω;

Να κάθεται ξενούλα στο νησί και να μην περιμένεις κανέναν. Να γεννηθείς για την άγάπη κι' ή άγάπη να μην έρχεται. Μα άβραχεται ένας γλάρος και νάνκι αυτός ή άγάπη κι' έσύ να μην το ξέρεεις.

Να κάθεται στην έρημιά του άλαργινού κάδου και να φορτώνει ρεμβασμούς το ξενικό καρδί που άραζε και να μη ξέρεεις ότι το καρδί έφερε αυτό που περιμένεις. Νάχεται α ύ τ ο που περιμένεις μέσα σε μια θάρκα, ν' άκουμπάει στ' άκρωτήρι σου κι' έσύ να τ' άποθιχίνεις. Να σου γλυκομιλά:

—Θέλετε να σάς πάω στ' άντικρυνό νησάκι;
Κι' έσύ να γυρίζεις θυμωμένη κατά τη στεριά— σα να μπορούσε νάταν στ' άντικρυνό νησάκι» στη στεριά.

Νάνκι το νησάκι σαν ένα έρωτικό προσευχητήρι που μέρες τώρα να θέλεις να πιάς να γονατίσεις και να σου φέρνουν τη θάρκα μες στα πόδια σου κι' έσύ να μη θέλεις να πιάς.
—Θέλετε λοιπόν να σάς πάω στ' άντικρυνό νησάκι;
—Πώς παίρνετε το θάρρος;
—Έχει ένα ώραιο δεντράκι. Είναι τόσος καιρός που δεν έχω δεϊ δέντρο.
—Ποιός σας έμποδίζει να πάτε; Νά πάτε...
—Είνε ένα δέντρο του τόπου σας, θά δυσκολευτό να πιάσω γνωριμά μεζι του...
Το καρδί μαλακόνει:
—Είστε ξένος;

ΜΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΠΕΡΝΩ

Πριν λίγες μέρες πέθανε ο γνωστός Γάλλος έλληνοσπής Περνώ. Ο Περνώ ήταν από τους κορυφαίους Ευρωπαϊούς έπιθετικούς καταύποση, θεοβί το γλωσσικό ζήτημα της Ελλάδας και στάθηκαν ένεργοί ύπερπαισιές της δημοτικής μας γλώσσας. Είχε έρθει πολλές φορές στην Ελλάδα. Οι παλιότεροι θυμούνται τις γλαφυρές και ώραιες του διαλέξεις για τη γλώσσα.
Στην πατρίδα του ήταν πρώτα lecteur του Ψυχάρη στη Σχολή Άγα τολικών Γλωσσών κι' ύστερα καθηγητής σ' ή Σορβώνη.
Τον περασμένο φλεβάου ο κ. Μιλές τον προσκάλεσε να γράψει κάτι για τη Χρυσή Γαλλική Βίβλο για την Ελλάδα. Ο γέρος π' ά Περνώ έδωσε το κείμενο που δημοσιεύουμε με την όρθωραφία του.

Χρωστά στην Ελλάδα, την όλην μου πατρίδα, τα ωραιότερα χρόνια της ζωής μου. Υπέφερα λοιπόν και έλπισα μαζί της. Κλεισμένος σ' ένα χωριουδάκι της κεντρικής Γαλλίας είχα την ευκαιρία να παρατηρήσω την εντύπωση που έκαναν στους χωριανούς μας οι λίγες ειδήσεις που τους έρχονταν απο την Ελληνική αντίσταση και θα αναφέρω μόνο τούτο το μικρό ανέκδοτο. Έλεγαν πως κάποτε στο Ιταλογαλλικό σύνορο είχαν θάλει αυτή την επιγραφή Προσοχή Έλληνες! εδώ Γαλλία.
Ζωντανέψατε τα κλέφτικα σας τραγούδια. Η τωρινή Ελλάς στέκεται—και της αξίζει— πολύ ψηλά στην παγκόσμια γνώμη και δεν αμειβάλλω πως στο μέλλον όπως και στο παρελθόν τα δύο μας έθνη θα βαδίζουν χέρι με χέρι και καρδιά με καρδιά στο δρόμο της προόδου και της λευτεριάς.
Ζήτη η Ελλάς
Παρίσι 27 Φεβρουαρίου 1946
Περνώ

Μια μέρα με ήλιο ένας «γλάρος» πήγε κι' άκούμησε πάνω στο πρεβάκι. Μέσα στο μικρό δωμάκι κούτουνταν τα τελευταία φύγουλα άπ' ότι κάποτε είχε τόσο πολύ άγαθήσει. Μα μέσα στη στάχτη της ώραιας άλλοτε φλόγας έθαλλε μια μικρή ζωή, λίγη φτωχική γλήη μέσα στη φούχτα του κοριτσιού, μικρό άνθισμένο κηπάκι.
Κείνη τη στιγμή ένα ζευγάρι σκουλήκια σταμάτησε κάτω άπ' το βράχο του κοριτσιού γερσιού. Ήταν κι' αυτό φλωμένο από κείνην ή θρησκεία. Έμενε με κομπιασμένη μιλιιά, γιατί αυτή ή θρησκεία μιλάει μια παράξενη γλώσσα. Μιλάει με τα μάτια, με κάτι ματσάκια. Μα που να βρεθούνε σ' αυτό το κομητήρι τέτοιες γλώσσες. Όμως άμα το βάλει πεπαιμα κείνη ή θρησκεία!—μέσα άπ' τα κοριτσιά θάρκυλα—άπ' τη μικρή βραχονοσκινή— φάνηκε ή μικρή τουφίτσα της γλώης:
—Κυττάξτε!
Ήταν λίγο ψηλά... (ώ! για ένα έρωτικό!)
—Να σάς το κόψω;
—Αχ... ναί!

1) Ο Φύσκολος θρισκόταν στο Λονδίνο. Διατηρούσε όμως σπίτι, ην έπειτα, με τον Καποδίστρια από τον όποιον έπαυσε καθόλην σπ. Δε, έπαψε καθόλου να θομπαρίζε την έπισημη Άγγλική ένέουσια με διαμαρτυρίες «θα τάς άθεμ' τουργίας του Μαίτλαντ» και δε/σταμάτησε τον αγώνα για τα εθνικά δικαιώματα (δλ. και Γ Βερυκίου «Απομνημονεύματα» κ.λ., 1870).

3) Ο Σολωμός δεν άναφέρεται ποτέ ενό ότι πιάστηκε.

Έκείνοι που φεύγουν

ΘΡΗΝΟΣ

Του Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ - ΞΕΝΑΚΗ

Δέν καθίσαι στο Κηφισού τὰ ρεῖθρα,
σὲ γυρτὲς ἰτιὲς δὲν κρεμάσαι κιθάρες!
Γιὰ δὲν ἔμεινε γιὰ πένθος οὔτε σιλήθρα,
Τρεῖς ξενόφερτες τοῦ χαλασμοῦ Κατάρτες
θεε πέρασαν, δὲ μένει οὔτε ξυνήθρα.

Πιστὲς πάντα οἱ κιθάρες τῆς δάφνης ἐρωμένες
μόνο ἔμεινε θουβὸι μπρός στο ἄγος τῶν βαρβάρων,
καὶ τῶν ἐλπίδων μας οἱ ἀλκυόνες διωγμένες.
«Ἄρον σε τριπλὸ σαυρό!» φωνάζουν «ἄρον!»
καὶ ἀπ' ὀργῆς πύρινης ρομφαίων οἱ καρδιὲς σφαγμένες.

Τὸ νέο σου, ποιὸς τὸ γολγοθὰ, Ἑλλάδα,
θὰ κλάψει; Δεινὰ πού ξεπερνᾶν τὸ θρήνο...
Αἶμα ἀντὶς δάκρυο στοῦ Πόνου τὴν κοιλιάδα
θὰ γύναμε γιὰ Σέ, μὰ τὸ ρουφὰ κ' ἐκεῖνο
ἢ Λάμα... — Φτάνει! Ἄς κλει τὰ γέλιη ἢ ἱερεμάδα!

Κάθε ἄς εἶναι χορδὴ, κεραυνὸς στὴν Τυραννία,
τῆς Λερναίας Λάμας ἀναστημένη φύτρα,
ἀπὸ τὸν Ἰστιάο καὶ τὸ θλιβερό Ἰπίπια
ξέγων πάντα ἐχτρῶν ἀπαίσια προξενήτρα
καὶ ὡς τὴ γχεσινὴ στυγνὴ «Κοσμογονία».

Ἄλλοι γιὰ τὸν τύραννο δίσεχτων πέντε χρόνων
τὴ συμβολικὴ ἄς φωσφόρισαν ἀηδία
τοῦ γυμνοσάλιαγκα σὲ στήλες Παρθενῶνων
τὴν φυγὴ ἀηδίας τρίαίνα, μὰ τὸν Δία
καὶ τὸν Ποσειδῶνα, ἀνάδεψε: τοῦτο μόνο.

Δὲ θρόντισε τύραννο στόμα ἐκεῖνο τὸ «Ὅχι!».
Τῆς Λευτεριάς δὲ θρόντισε τὴν πρώτη αὐτὴ νίκη
ὁ δοῦλος τοῦ Τεύτονα (καὶ ποιὸς μόνος τὸ βρόχι
σὲ λαϊμὸ πονηρὸ τῆς αὐτοκαταδίκης;...)
Χαλκὸς αὐτός, ἄχρησε τῆς λαϊκῆς ὀργῆς τ' «Ὅχι!»

Σὲ γυρτὲς ἰτιὲς κιθάρες δὲν κρεμάει,
(τὸ δάκρυό μας χαρὰ τῶν ἀκαρῶν τυράννων).
Νάρκισσοι ἀνέλιπτοι στὴν ὀχτιά δὲν κολλᾶμε,
Μὲ ἀτράνταχο νοῦ, μὲ τὲς καρδιὲς ἰάνω,
φάσματα κορμιῶν, λαφροὶ κ' ἔνθεοι ἄιμα

κατὰ τὸ Πέλαγο μὲ τὲς ἀλκυονίδες,
ψηλά τὴ λιόχρυστη ἀνεμίζοντας τὴ λύρα!
Νόστω λευκὰ πανιά, πίσω ἀρμενᾶν οἱ ἐλπίδες
καὶ τοῦ Μινώταυρου μαύρη μνηστὴν τὴ μοῖρα
Λευτεριάς ἀητοὶ σταλμένοι ἀπὸ τὲς Ἰδέες.

(Δεκέμβριος 1941).

* Σκετικὰ μὲ τὸ θάνατο τοῦ Κ. Κωνσταντινίδη — Ξενακίη σὲ σ. 215.

ΜΠΡΑΚ : Ὁ Ἥλιος

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΜΑΣ

Του ΦΟΙΒΟΥ ΑΝΘΕΙΑΝΑΚΗ

Ἡ μοναδικὴ συμφωνικὴ μας ὀρχήστρα βίαια συγκεντρώνει πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον μας. Οἱ συναυλίες της, κεντρικὸς πόλος τῆς μουσικῆς κίνησης στὸν τόπο μας σφραγίζουν ἀμεσα εἴτε ἔμμεσα καὶ γενικότερα χαρακτηριστίζουν τὸ μουσικὸ ἐπίπεδο τῆς πρωτεύουσας. Ρόλος ὑπεύθυνος, πού ἡ σημασία του ἀγγίζει αὐτὸ τοῦτο τὸ Νεοελληνικὸ Πνευματικὸ πρόβλημα πού στὴ μουσικὴ του πλευρὰ παρουσιάζει δυὸ ὄψεις ἐνὸς ἀδιαίρετου στή βαρύτερη του μελέτῃ συνόλου: τὴ συμβολὴ τῆς Ὀρχήστρας στὴ δημιουργία ἐνὸς Νεοελληνικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ—ἐνώσ τὴν καθαρὴ δημιουργικὴ συνθετικὴ ἐργασία— ὅπως καὶ τὴ σὺ ν δ ε σ η τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς πραγματικότητας, ὅπως παρουσιάζονταν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του 21 μὲ τὴν προχωρημένη μουσικὴ εὐρωπαϊκὴ κίνηση.

Γιὰ τὸ δεύτερο ζήτημα πού ἀπὸ τὴ φύση του κλείνει τὸ στοιχεῖο τῆς «ἐπαπαιδαγωγῆσης» — ἢ λέξῃ μὲ τὴν πλατύτερη τῆς ἔννοιας — ἢ προσπάθεια τῆς Ὀρχήστρας περιορίστηκε σὲ μιὰ ἐξωτερικὴ μίμηση τῶν ἐκδηλώσεων ἐνὸς πολιτισμοῦ μὲ φυσικὴ ἐξέλιξη τριακοσίων ἐτῶν. Ἡ σύγκρουση ἦταν μοιραία. Ὁ ἐγκληματισμὸς στάθηκε ἀδύνατος σὲ μουσικὸ νεοελληνικὸ ἔδαφος πού στὰ σπλάγνα του ἔθρεφε τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι μαζὶ μὲ τὲς ἐκκλησιαστικὲς του μελωδίες.

Τριακόσια τόσα χρόνια σκλαβιάς, κράτησαν τὴν Ἑλλάδα μακριὰ ἀπ' τὴν ἀναγέννηση καὶ κατεπληθὴ πορεία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἀπελευθέρωσις ζήτησε ἐπιτακτικὰ καὶ τὴ λύση τοῦ πνευματικοῦ προβλήματος πού οἱ ὑπεύθυνοι ἀνέλασαν νὰ λύσουν ἀκολουθώντας τὸν πῶδο προχρονεῦ ἑπικόλο δρόμο. Στὴ μουσικὴ ὅπως καὶ στὲς ἄλλες πνευματικὲς ἐκδηλώσεις ὁ διαχωρισμὸς στάθηκε ἀποφασιστικὸς. Ἡ πλατεία μάζα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπωθώντας μιὰ τροφὴ πού τῆς ἦταν ξένη καὶ πού τῆς προσφερόταν χωρὶς τὴν κατάλληλη προετοιμασία στάθηκε μακριὰ ἀπὸ μιὰ κίνηση πού ὅπως ἦταν φυσικὸ ἀγκάλιασε μιὰ μικρὴ μερίδα ἀνθρώπων.

Στὴ γρήγορη αὐτὴ σκιαγράφηση τοῦ προσηλίου τοῦ νεοελληνικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ ἡ συμφωνικὴ μας ὀρχήστρα ἀκολουθώντας τὸν ἴδιο δρόμο κάτω ἀπ' τὰ ἴδια συνθήματα καὶ καθοδήγηση στάθηκε ὁ φορέας μιᾶς κίνησης πού στὴ βαρύτερη τῆς οὐσίας ἀναγνωρίζουμε τὴ δουρικὴ μίμηση, ὅπως καὶ τὴν παντελὴ ἑλλειψὴ ἀγάπης καὶ μελέτης τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητας μὲ τὰ τόσα τῆς προβλήματα. Ἐδῶ ἀνοίγουμε μιὰ μικρὴ παρένθεση. Ἄς μὴ μᾶς ξεγελοῦν οἱ ὁμιλογομένως ἀνώτερες ποιότητες ἐκτελέσεις τῆς ὀρχήστρας μὲ ἔ ε ν ο υ ς μαέστρους. Σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσις δυὸ θετικὰ συμπεράσματα εἶχαμε. Πρῶτον: τὴν ποιότητα τοῦ ἐμπυχοῦ ὀλικοῦ τῆς ὀρχήστρας πού τόσες φορὲς μᾶς ἀπέδειξε ἵ μπορεί

νὰ κάμει ὅταν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὀρχήστρας θρίσκειται ἱκανὸς μαέστρος καὶ δεύτερον: Τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο σὲ ὅποιον ἐπανερχεται ἡ ὀρχήστρα ἀμέσως μόλις πάψει ἡ ἐπίδραση τοῦ ξένου μαέστρου. Κι' ὅταν λέμε χαμηλὸ ἐπίπεδο ἐννοοῦμε τὴ σύνθεση προγραμμάτων ὁπως καὶ γενικότερα τὴν ἐρμηγεία καὶ ἀπόδοση ἐκτελέσεων. Ἄκόμα δὲ μπορούμε νὰ συζητήσουμε σοβαρὰ τὲς «προσπάθειες» πού ἔσ τὰ σήμερα ἔγιναν γιὰ λαϊκὲς συναυλίες. Χωρὶς προκαθορισμένον καὶ στὴ βάση του καλὰ μελετημένο σχέδιο, ὅπως καὶ ἡ ἀφειτηρία μιᾶς τέτοιας ὑπεύθυνης προσπάθειας προκαταδίκασαν ὅπως εἶναι γνωστὸν τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐδῶ κλείνει ἡ παρένθεση γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουμε τὴν ὀρχήστρα ἔτσι ὅπως μᾶς παρουσιάζεται ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς τελευταίας κατοχῆς ὡς τὰ σήμερα. Ἡ κρατικοποίησις τῆς δὲν ἔλυσε οὔτε καὶ τὸ οικονομικὸ τῆς πρόβλημα, ἔτσι πού ἀπερίσπαστοι πιά οἱ μουσικοὶ τῆς νὰ μπορούν νὰ ἐπιδοθῶν στὰ καλλιτεχνικὰ τους καθήκοντα. Ἄπ' τὴν ἄλλῃ μεριὰ ὁμως πρότεσε στὸν ἱδρυτικὸ τῆς νόμο μιὰ παράγραφο γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἑλληνικῶν ἔργων. Παράγραφος πού ἔχει γίνεῖ ὁ ἐφιάλης στὴ διεύθυνση τῆς ὀρχήστρας γιὰτὶ στὴν οὐσία τί ἔχει γίνεῖ ὡς τὰ τώρα γύρω ἀπ' αὐτὸ. Ἄπλοῦστα τὸ νόμο π. χ. Πετρίδης καὶ ἔχι ἡ ποιότητα τοῦ ἔργου του, ἀρκεῖ γιὰ νὰ θρεῖ μιὰ θέση στὰ προγράμματα τῶν συναυλιῶν κάθε νέα δημιουργία του. Ἄν τώρα τὸ νόμο τὸ ἔλληνα συνθέτη τυχαίνει νὰ μὴ βρίσκειται ἀνάμεσα στὰ τέσσερα — πέντε ὄνόματα τῆς γενιάς Καλομοίρη τότε ὁ πόλεμος εἶναι βέβαιος. Ὅλοι μας ἔβρουμε μὲ ποιὰ δυσκολία κατόρθωσαν νὰ περάσουν στὰ προγράμματα τὰ ὄνόματα τῶν νεώτερων συνθετῶν. Ἀσφαλῶς αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ ἐπιτέλεσμα τοῦ νόμου γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἑλληνικῶν ἔργων. Ἄν τώρα κανεὶς ἐρωτήσει τί γίνεται μὲ τοὺς ἀμέσως νεότερους συνθέτες δὲν θάχει ἀπάντησις. Ἐδῶ ἡ ἀρνησις ἐν ὀνόματι τῆς Τέχνης ἀποκλείει κάθε συζήτηση γιὰ τὰ ἔργα τους. Ὅμως ἡ τακτικὴ αὐτὴ εἶναι καὶ θὰ μένει ἀπαράδεκτη. Ὁ Κ. Οικονομίδης προσωπικὰ ὀπεύθυνος γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἐνῶ τόσες φορὲς ἔχει συμφωνήσει διὰρκῶς παρελκόμε τὸ ζήτημα τῆς ἐιδικῆς ἀκρόασης ἔδω ἀνεξαρτέτως τῶν ὑποβαλλομένων ἔργων στὴν ἀρχὴ ἢ στὸ τέλος κάθε περιόδου συναυλιῶν. Αὐτὸ θὰ σταθεῖ ἡ μόνη οὐσιαστικὴ βοήθεια σ' ἔλους τοὺς συνθέτες μας, πού ἀκούγοντας οἱ ἴδιοι τὸ ἔργο τους καὶ μετὰ τὴν ὀ π ε ὀ θ υ ν κριτικὴ του — αὐτὸ προκειμένου γιὰ τοὺς νέους — θὰ μπορέσουν νὰ μορφώσουν καὶ νὰ προωθήσουν τὴν τεχνικὴ τους πάνω στὴν ὀρχήστρα. Σ' αὐτὸ συμφωνεῖ καὶ τὸ Δ.Α.Σ.Μ.

Ἄν τώρα ἔστω καὶ μὲ τόσες δυσκολίες κατορθῶναι νὰ βαδίσει κάπως τὸ ζήτημα τῆς ἐκτέλει (Συνέχεια στὴ σελίδα 211)

ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Του Σπύρου ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἐνας δοκιμασμένος φίλος τῆς Ἑλλάδας, ὁ Ροζέ Μιλιέ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀθήνας, πού δουλέψε τελευταία σὲ ἐξωτερικὸ γιὰ τὴν ὑπόθεσις τοῦ τόπου παραπάνω κ' ἀπὸ ἀληθινὸς Ἑλληνας, εἶχε μιὰ εὐχισμένη ἐμπνευση. Σ' αὐτὴ συνέχισε τῆς παράκλησής του σὲ δοξασιμένους ποιητὲς καὶ συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας νὰ γράψουνε δυὸ λόγια γιὰ τὴν Ἑλλάδα πού νὰ τυπωθῶν σὲ «Χρυσὴ Βίβλος», σκέφθηκε νὰ ζητήσει καὶ ἀπὸ τοὺς πῶ μεγάλους Γάλλους συγγραφῆς καὶ γλύπτες νὰ προσφέρουν ἀπὸ ἕνα ἔργο τους γιὰ τὴν Ἑθνικὴ Πανακοθήκη τῆς Ἀθήνας. Τιμὴ στὴν λεβεντιά καὶ τὲς θουσιὲς τοῦ λαοῦ μας.

Καὶ μόνο τὰ ὄνόματα τῶν Γάλλων καλλιτεχνῶν πού ἀναποκρίθησαν ὀλοπρόθυμα καὶ μὲ συγκινητικὲς ἐκδηλώσεις γιὰ τὴν Ἑλλάδα στὴν παράκληση αὐτὴ φανεράνουν τὴ σημασία πού παίρνει γιὰ τὴν Πανακοθήκη καὶ γενικότερα γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ μας ζωὴ ἡ φιλικὴ αὐτὴ χειρονομία τῶσων Γάλλων τεχνιτῶν. Ὁ Πικασσό, ὁ Ματίς, ὁ Μαρσάν, ὁ Ντυφύ, ὁ Μπράκ, ὁ Μασσόν, ὁ Φουζερὸν, ὁ Φερνάν Λεζέ, ὁ Ντενοαγέ, ὁ Γκρομέρ, ὁ δικὸς μας Γαλιάνης καὶ πολλοὶ ἄλλοι δείξαν πὼς εἰράρουνε νὰ ἀγαποῦν τὴν Ἑλλάδα, τὸ λαὸ τῆς καὶ τὸ Πνεῦμα πού τὸν ζωντανεύει.

Ἡ δωρεὰ ἀπὸ τὴν κυρία Μπουρντέλ ἐνὸς χάλκινου κεφαλοῦ τῆς Παλλιάδας Ἀθηνῶν τοῦ μεγάλου Δασκάλου τῶσων Ἑλλήνων γλυπτῶν. Ἐνα κεφάλι τοῦ Γκιμόν καὶ μιὰ τετρακότα τοῦ Λωρᾶν, θὰ μᾶς δώσουν ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν εὐκαιρία νὰ υπογραμμίσουμε τὴ χάρις πού χρωστάμε στὴ γαλλικὴ γλυπτικὴ, γιὰτὶ εἶδειξε σὲ τόσους ἀξιους δικούς μας τεχνίτες τὸ δρόμο πού ὀδήγησε σὲ ἔξαναζωντανεμα τῆς σωστῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς αἰσθησις, πού εἶχε νεκρωθεῖ γιὰ μᾶς, παγωμένη σὲ χαμόγελο τῶν κορῶν τῆς Ἀκρόπολης καὶ στὰ μουσικὰ τῶν γλυπτῶν τῆς Ὀλυμπίας καὶ τῶν Δελφῶν.

Μιὰ γρήγορη ματιὰ σὲ πρῶτο μέρος τῆς γαλλικῆς αὐτῆς προσφορᾶς, πού ἔφθασε στὴν Ἀθήνα καὶ πρὸκειται νὰ ἐκτεθεῖ γιὰ λίγες μέρες στὴ Γαλλικὴ Σχολή, ὅσπου νὰ συμπληρωθεῖ καὶ νὰ πάρει τὴν ὀριστικὴ τῆς θέσις στὴν Πανακοθήκη μας, ἐπιθεσιάζει τὴν ὑπόσχεσις πού δίνουμε τὰ ὄνόματα τῶν καλλιτεχνῶν πὼς γιὰ πρώτη φορὰ ἢ Ἀθήνα θὰ μπορέσει νὰ χαρεῖ τὴν ἄμεση ἀκτινοβολία τῆς σύγχρονης γαλλικῆς τέχνης, πού ἔδω καὶ τρία τέταρτα σχεδὸν τοῦ αἰῶνα, ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως τοῦ ἐμπρεσιονισμοῦ, Ἰσαμὲ τὸν κυβισμό, τὸν ἐξπρεσιονισμό καὶ τὸν συρρεαλισμὸ ἀνανέωσε τὴ ζωγραφικὴ ἔκφραση μὲ τὸ δημιουργικὸ παλμὸ τῆς μεγάλης αὐτῆς καρδιάς τοῦ κόσμου πού λέγεται Παρίσι.

Δὲ θυμᾶμαι ποιὸς Ἀνατολίτης ζωγράφος ἔγραψε τὸν καιμὸ του πὼς μόνο σὰ μπορέσει στὰ γεράματα του, ἔστρεψε ἀπὸ πολλὰ στάδια δουλειᾶς, νὰ θάλει σὲ χαρτὶ σωστὰ μιὰ κρυκτὴ σινικὸ μελάνι, τότε θα μπορεῖ νὰ πεῖ πὼς ἔμαθε νὰ ζωγραφίζει. Ὁ Ματίς μὲ τὸ λιγὸγραμμο μὲ ἐνεργητικὸ του σχέδιο, μὲ τὴν αὐτόγραφη ἀφιέρωσις στὸ Μουσείο τῆς Ἀθήνας τὴ χαρίζει ἀνετα αὐτὴ τὴ σιγουριά τοῦ μεγάλου ζωγράφου πού «εἰραίνει πιά νὰ ζωγραφίζει».

Ἐνα δυναμικὸ κεφάλι «Ἀντίσταση» τοῦ Μασσόν, μιὰ λθογραφία τοῦ Μπράκ μὲ τὰ γαῖωδη τῆς χρώματα ἔνα ἔσμα τοῦ Ἥλιου, μὲ τὴν ἑλληνικὴ λέξη Φῶς μὲ τὸ ὀμῶνα ἀνάποδα χαρτυμένο σὲ φόντο, μὲ οὐβησι ἀπὸ τὲς καταστροφῆς τοῦ πολέμου τοῦ Survage μὲ ἰδιόρρυθμη τεχνικὴ πάνω σὲ σασιδί. Ἐνα ἄθρο καὶ θερμὸ λάδι τοῦ Φουζερὸν, μὲ ἰδιόγραφη ἀφιέρωσις, μαρτυροῦν πόσο πολῦτροπη καὶ πολυδύναμη εἶναι ἀκόμα καὶ σήμερα, ἔστρεψε ἀπὸ τόσες συμφορῆς, ἡ σύγχρονη γαλλικὴ ζωγραφικὴ.

Στὴν πρώτη αὐτὴ σειρά μαζὶ μὲ τὰ παραπάνω καὶ τὰ τρία γλυπτὰ πού ἀναφέραμε ὁ ἐπισκέπτης τῆς ἔκθεσις τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ἔξω ἀπὸ δυὸ θαυμάσιες ἐκδόσεις, μιὰ μὲ ξυλογραφίες τοῦ Ματίς καὶ μιὰ μὲ σχέδια τοῦ Ντυφύ, ἔχει νὰ χαρεῖ τὸ χρωματικὸ παίγνιδι στὰ λουλούδια τοῦ Σερφῶ ἕνα λάδι τῶ Ντελαγκιάντ καὶ νὰ χαρίσει μὲ μιὰ του σύνθεσις τὸν Ἑλληνογάλλο καλλιτέχνη Prassinos.

Σὲ δεύτερη σειρά πρόκειται νὰ φτάσουν σχέδια καὶ λάδια τῶν Πικασσό, Μαρσάν, Φερνάν Λεζέ Ἐντιμόντ Β., Μαρκέ, Ντενοαγέ, Γκρομαίρ, Μπονάρ, Ὀρικόστο Μποντέν, Γαλιάν, Ζὲν Ἀίφελ, Ὄστού νὰ συμπληρωθεῖ ἡ συλλογὴ, πού φαίνεται πὼς θὰ πλουτισθεῖ ἀκόμα καὶ μὲ ἄλλα ὄνόματα καὶ νὰ μιλήσουμε πλατύτερα γι' αὐτὴν νομίζω πὼς ἔχουμε βιαστικὸ χρέος νὰ ἐχαριστήσουμε ἀπὸ καρδιάς οἱ Ἑλληνας καλλιτέχνες τὸν Ροζέ Μιλιέ, γιὰ τὴν φωτισμένην πρωτοβουλία του, τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο γιὰ τὴ θερμὴ ὑποστήριξη τῆς Ἰδέας καὶ τοῦς Γάλλους καλλιτέχνες γιὰ τὴν εὐγενεὴ γενναιοδωρία τους. Ὁ Ἑλληνας τεχνίτης ἂν μάλιστα δὲν εἶχε τὴν τύχη νὰ περάσει τὸ κατῶφλι τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀργαστηριοῦ πού εἶναι τὸ Παρίσι, ἔχει μολοντοῦτο σουνειδητοποιήσει πὼς ἡ ζωγραφικὴ μιλάει τὴ δικὴ τῆς τὴ γλῶσσα παντοῦ, μὲ τὸ σχέδιο, τὴ γραμμὴ, τὸ χρῶμα τὴ σύνθεσις, πολλὰ ἔχει νὰ ὀφελθεῖ ἀπὸ τὴν ἄμεση αὐτὴ γνωριμιά μὲ τὴν ἐργασία τῶσων δοξασιμένων τεχνιτῶν, γιὰ τὴ δικὴ του καὶ τῆς τέχνης τοῦ τόπου του τὴν προκοπή.

Ἡ σύγχρονη ποίηση

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Του Νικηφόρου ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

Δίχως ἐσέ δὲ θάβρισκαν

Δίχως ἐσέ δὲ θάβρισκαν
Νερό τὰ περιστερία.
Δίχως ἐσέ δὲ θῆναβε
Τὸ φῶς ὁ Θεὸς στὲς θρῶσες του.
Μηλιά σπέρνει στὸν ἄνεμο
Τ' ἄνηθ τῆς στῆν ποδιά σου
Φέρνει νερό ἀπ' τὸν οὐρανὸ
Φῶτα σταχυῶν κ' ἀπάνω σου
Φεγγάρι ἀπὸ σπουργίτες.

Οἱ ζαφειρένιες ἀλλαγές

Μιὰν ἄπειρη μεσουρανεῖ μέσα μου κ' ἔξω ἡ μέρα.
Οἱ ζαφειρένιες ἀλλαγές ἔορτῃ τῆς παντοδυναμίας
Μιὰ μουσικὴ μὲ χρώματα νερά — ζωγραφισμένη
Κι' ὀποιος μετράει τὰ χρώματα χάνει τὰ δάχτυλά του
Καὶ ξαναρχίζει ἀπ' τὴν ἀρχὴ καὶ μὲς σὲ θάυμα κλαίει.
Κι' ἀνοίγουνε τὰ γέλιη μου καὶ φῶς βγάζει ἡ ψυχὴ μου.

ΑΝΑΒΕΙ ΠΑΝΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Του Ἰάσ. ΔΕΠΟΥΝΤΗ

...ἡ θάρκα μας ἡ κουρελοῦ πού ξεκινᾶει
νὰ πάει
κἔχει ἀρματώσει ὀλη τὴ θάλασσα
μὲ τὰ δώδεκα κουπιὰ τῆς...

Νὰ δὲ — πού φαγε φουσκοθαλασσὰ τὴν πρῶμη μας,
νὰ δέσουμε τὴν πρῶμη μας ζημέριωμα στὴ Ρόδο.

Ἄστον καλὴ κ' ἄστον ψηλὴ κ' ἄστον χρυσὴ
τὸν Ἥλιο σου γιὰ νὰ μᾶς στεφανώσι.

Νὰ δὲ — πού φαγε φουσκοθαλασσὰ τὴν πρῶμη μας
νὰ δέσουμε τὸν πτόη μας καὶ νὰ γιορτάσει ὁ κόσμος.

Ἄστον καλὴ κ' ἄστον ψηλὴ κ' ἄστον χρυσὴ
τὸν Ἥλιο σου
γιὰ νὰ φανοῦν χρυσότερα τὰ ἔξάρτια σου σὲ Αἰγαίο —
Μπουμπουλίνα καπετάνισσα
Νὰ λύ — πού φαγε φουσκοθαλασσὰ τὴν πρῶμη μας
νὰ λύσουμε τὴ γαλανὴ φτερούγα του
στὴν ἔσπεριὰ τοῦ χρόνου

ΦΟΥΖΕΡΟΝ : Ἡ μητέρα καὶ τὸ παιδί

Το ξένο διήγημα

ΡΑΣΕΛ

Του Αμερικανού συγγραφέα Erskine CALDWELL

Κατέβαινε κάθε βράδυ περ...

Τό ηξερα πώς ποτέ δεν έρχ...

Η Ρασέλ δεν μου είπε ποτέ...

Θα κατεβαίνω πάντα να σέ...

Εγώ υποσχέθηκα ξανά και...

Είσις κάποια μέρα θα μπο...

Η Ρασέλ μου τάχε πεί αυτά...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

πού νάχει σκέψη με κείνη. Τ...

Ηξερα ότι η Ρασέλ και η ο...

Όταν στεκόμασταν στη γων...

Αυτός ήταν ο τρόπος της Ρ...

Μιά φορά η Ρασέλ φόρεσε...

Τό άλλο βράδυ περίμενα ν...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

στο καφενείο, μά ποτέ δε σ...

Όταν στεκόμασταν στη γων...

Όταν στεκόμασταν στη γων...

Αυτός ήταν ο τρόπος της Ρ...

Μιά φορά η Ρασέλ φόρεσε...

Τό άλλο βράδυ περίμενα ν...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

να τού σοκακιού και μέναμε...

Όταν στεκόμασταν στη γων...

Όταν στεκόμασταν στη γων...

Αυτός ήταν ο τρόπος της Ρ...

Μιά φορά η Ρασέλ φόρεσε...

Τό άλλο βράδυ περίμενα ν...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

φινε ποτέ της να πάω τόσο...

Ηξερα πώς ποτέ δεν έρχ...

Η Ρασέλ δεν μου είπε ποτέ...

Θα κατεβαίνω πάντα να σέ...

Εγώ υποσχέθηκα ξανά και...

Είσις κάποια μέρα θα μπο...

Η Ρασέλ μου τάχε πεί αυτά...

Κάθε βράδι όταν έβγαίνα...

δοδα, Άφου τὰ κοίταξε κάμ...

Πρώτο είχα σκεδιάσει να π...

«Σε παρακαλώ, Φράνκ» είπε...

«Θαάρω, Φράνκ, πώς δεν μ...

Αντίκριμα, πάλω στον τού...

«Πάω στον κινηματογράφο»...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

καίρο που τη γνώριζα. Ήταν...

«Εκείνη γράπωσε ξανά τὸ...

Χούφτασε τὸ ποτήρι σὰ νὰ...

«Πί συμβαίνει, Ρασέλ;» τῆ...

«Είσις κάποια μέρα θα μπο...

«Πάω στον κινηματογράφο»...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

ἀργότερα σηκώθηκε, σπράχν...

«Εκείνη γράπωσε ξανά τὸ...

Χούφτασε τὸ ποτήρι σὰ νὰ...

«Πί συμβαίνει, Ρασέλ;» τῆ...

«Είσις κάποια μέρα θα μπο...

«Πάω στον κινηματογράφο»...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

«Εντάξει, Φράνκ» είπε. «Φ...

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 208)...

Ελευθερα Γράμματα

ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΙ "ΛΑΟΠΡΟΒΛΗΤΟΙ,"

ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΕΣ

Η καταπληχτική «εθνικόφρων» παράταξη φανέρωσε, για μιὰ ακόμα φορά, δλόκληρο τὸ μίσος της πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴς τέχνες. Ἀφοῦ διέλυσε τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο γυρεύει τώρα, μετὴ μέθοδο τῆς τραυνοκρατίας, νὰ κλείσει τοὺς Ἐνωμένους Καλλιτέχνες. Ἡ δάρβαραν ἐπίθεση τῆς περασμένης Κυριακῆς μ' ἀθρόους πυροβολισμοὺς τὴν ἔβρα πού παιζόταν ἓνα ἔργο ἀληθινῆς τέχνης, «Τὸ ζῦπνημα» τοῦ νέου συγγραφέα Κ. Κοτζιά, εἶχε γι' ἀποτέλεσμα τὸν τραυματισμὸ δεκάδων θεατῶν καὶ ἀρκετῶν ἀπὸ τὸ προσωπικὸ τοῦ θεάτρου. Οἱ «εἰσβολεῖς» ἐπεξέτειναν τὴν καταστροφικὴ μανία τους καὶ σ' ἄψυχα, σπάζοντας καρέκλες καὶ σκηνηκιά.

Τί τοὺς ἐνάχλησε τὸ ὄρατο αὐτὸ ἔργο, πού τιμᾶ τὴ θεατρικὴ μας παραγωγή; Τὸ περιεχόμενό του, βέβαια. Ποιὸ εἶναι; Ἀπὸ τοὺς κύριους ἥρωές του εἶναι ἓνας ἀπόστρατος λοχαγός, πού πήρε τὸ ἀριστεῖο τῆς ἀνδρείας στὸν πόλεμο τοῦ 12 καὶ πού ἔχασε τὸ πόδι του στὸ 13 πολέμωντας τοὺς Βουλγάρους. Ἐνας ἄλλος, κάποιος γέρος ὑπάλληλος, πού δὲν ἀνακατεῦτηγε ποτέ του σὲ τίποτα, ἔταν φτάνει ἡ κρίσιμη ὥρα δειχνεται ἀληθινὸς ἥρωας προτιμᾷ ν' ἀντιμετωπίσει τὸ ἔχτελεστικὸ ἀπόσπασμα, παρὰ νὰ προδώσει ἕναν ἄλλον Ἕλληνα. Ἀυτὰ τοὺς ἐνόχλησαν. Δὲν ἀρέσουν στοὺς «ὑπερπατριῶτες» οἱ τέτοιοι πατριωτισμοί. Μὰ κάποιος ἄλλος, πού ἔκοποι... Κ' ἔτσι καταστήσαμε ἕμεις τὸ μόνον κράτος στὸν κόσμον, πού θεωρεῖται ἐγκλημα ὁ ἀληθινὸς πατριωτισμός.

«ΑΡΓΕΙ»

Διασκεδαστικὰ πράγματα γίνονται φαίνεται στὸ «Θέατρον Ροντήρη» (πρῶην «Ἐθνικόν»). Ὁ «ἀτομικὸς» νόμος πού ἀναστάτωσε τὸ κτίριο τῆς ὁδοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἓνα βράδυ πέννας καὶ τὸ ἔκαμε ρηαδιὸ ἄφησε νὰ ἰσχύει ἡ παλιά διάταξη γιὰ τὰ προσόντα τοῦ Γενικοῦ Διευθυντῆ. Ἔτσι ὁ ὑποψήφιός γε νικὸς πού μερικὸι λένε πὼς εἶναι καλὸς σκηνοθέτης δὲν μπορεῖ ἀκόμα νὰ διορισθεῖ γιατί δὲν εἶναι καὶ «διακεκριμένος λόγιος». Ἐχει ὁμως ἐγκατασταθεῖ ἐντολῆ τοῦ Συμβουλίου, ἀσκεῖ μερικὰ ἀπὸ τὰ καθήκοντα καὶ μελετᾷ τρόπους λειτουργίας τοῦ θεάτρου. Ἐπικροτοῦντος καὶ τοῦ ΓΑΒ ἐπρότεινε στὸ συμβούλιο καλλιτεχνικὴ περιοδεία ἐνὸς μέρους τοῦ θιάσου στὴν Ἀμερικὴ (παλιά προσωπικὴ φιλοδοξία. Βλέπε φύλλα τῶν ἐφημερίδων «Ἑλληνικὸν Αἶμα» κ. ἄ. λίγο μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση). Ἐκεῖ ὁμως θρίσκονται ἡ Παξινοῦ καὶ ὁ Μινωτῆς παλιοὶ συνεργάτες τοῦ Ροντήρη καὶ ἀπαραίτητοι γιὰ τὴν τωρινὴ ἐκστρατεία. Καὶ εἶναι σὲ ὄλους γνωστὸ ὅτι καὶ οἱ δυὸ λαμπροὶ αὐτοὶ ἡθοποιοὶ καὶ ὄλοι οἱ πρωταγωνιστὲς τοῦ Δραματικοῦ θεάτρου ἐδῶ εἶναι δημοκρατικοί. Πρῶτον παίρνει φωτιά τὸ «Ἑλληνικὸν Αἶμα». Ἄν πρόκειται νὰ ἔχουμε θεᾶτρο με ἔλαστές καὶ νὰ τοὺς πᾶμε στὴν Ἀμερικὴ νὰ λείπει τὸ θύσσινο. Νὰ τὸ κλείσουμε. Ἀκολουθοῦν δηλώσεις τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Ἀποκλείεται νὰ χρησιμοποιηθοῦν οἱ δυὸ ἡθοποιοὶ λόγω τῆς... ἀνθεθνικῆς τους δράσης στὴν Ἀμερικὴ. Ἀναστατώνονται οἱ «ἐθνικέφρονες» ἡθοποιοὶ, ὅποστηρικτὲς τοῦ Ροντήρη. Γι' αὐτὸ τὸν φέραμε; Νὰ ξαναφτιάξει τὴν «κλίμα» του με «κουκουέδες»; Ἀπειλεῖ παραίτηση ὁ «γενικὸς» πού δὲν εἶναι ἀκόμα «γενικὸς».

Στενοχωριέται ὁ ὑπουργός, πού δὲν μπορεῖ νὰ τὸν διατάξει γιὰ τί ἀκόμα δὲν εἶναι διορισμένος. Στὸ μεταξὺ τὸ θεᾶτρο εἶναι γιὰ πολὺν καιρὸ κλειστὸ οἱ ἡθοποιοὶ φθίνου μερικὸι τὸ ἔχουν ρίξει στὸ σκάκι ἄλλοι στὴν παλιά τους τέχνη τὸ «παρασκήνιο» καί... ἐννιά ἔχει ὁ μήνας. Ἄς σημειωθεῖ πὼς σὲ ἐρώτηση ἀφελοῦς συμβούλου πού ἀνησύχησε γιὰ τὸ κλείσιμο τοῦ θεάτρου ὄλο τὸ καλοκαίρι καὶ τὸ χειμῶνα καὶ ζήτησε νὰ μάθει γιατί νὰ μὴ χρησιμποιηθεῖ ὁ ὑπόλοιπος θιάσος με τοὺς ἄλλους δυὸ σκηνοθέτες ἐδόθηκε ἡ ἐξήγηση πὼς ὁ κ. Ροντήρης δὲν, ἀναγνωρίζει τοὺς ἄλλους δυὸ σκηνοθέτες. Στὸ μεταξὺ ἐπρότάθηκε οἱ τέσσερες μεγάλες ἐπιγραφές τῆς εισόδου τοῦ θεάτρου με τὴ λέξη «ΑΡΓΕΙ» πού εἶναι τώρα ἀπὸ χαρτί νὰ γίνον ἀπὸ μονιμότερο ὕλικό — ἔχουμε μέλλον ἀκόμα — καὶ νὰ συμπληρωθοῦν ἔτσι: (ΑΙΔΩΣ) ΑΡΓΕΙ (ΟΙ).

ΑΝΤΕΘΝΙΚΗ !...

Ἀντιγράφουμε ἀπὸ καθημερινὴ ἐφημερίδα:

«Πληροφορούμεθα ὅτι κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Ροντήρη συνεζήτηθη ἡ συμμετοχὴ τῆς μεγάλης Ἑλληνίδος καλλιτέχνιδος Κατ. Παξινοῦ καὶ τοῦ κ. Μινωτῆ, εὐρισκομένων ὡς γνωστὸν εἰς Ἀμερικὴν εἰς τὸν περιοδεύοντα θιάσον τοῦ Ἑθνικοῦ θεάτρου ὅστις θὰ μεταβῆ ἐκεῖ. Ὁ κ. ὑπουργός τῆς Παιδείας ὁμως ἐδήλωσε κατηγορηματικῶς ὅτι «κατόπιν τῆς γνωστῆς ἀνθεθνικῆς δράσεως των εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ συμμετοχὴ των εἰς τὸν θιάσον τοῦ Ἑθνικοῦ».

Πραγματικὰ ἡ δρᾶση τους στάθηκε πέρα γιὰ πέρα «ἀντιπατριωτικὴ». Ἡ Παξινοῦ ἔκανε νὰ γραφτοῦν με τὸν θρίαμβό της στὸ κινηματογραφικὸ ἔργο «Γιὰ ποῖον χτυπᾷ ἡ καμπάνα» ὕμνοι γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Δὲν ἄφησαν

κ' οἱ δυὸ εὐκαιρία νὰ μὴν τονίσουν τὸν ἡρωικὸ ἀγῶνα τοῦ λαοῦ μας στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς. Ἐκᾶναν ἐράνους καὶ συγκίνησαν πολλοὺς στὴν Ἀμερικὴ γιὰ τὴν τραγικὴ μοῖρα τοῦ τόπου μας. Ὁλ' αὐτὰ καθὼς εἶναι γνωστὸ εἶναι ἐγκλήματα. Βαρεῖες ἀνθεθνικὲς πράξεις. Τὸ νὰ εἶσαι ὁμως π. χ. ἀκαδημασικός καὶ νὰ ἔχεις συστήσει ἐνεργητικὴ συνεργασία με τοὺς Γερμανοὺς τότε — ἂ τότε ἔχεις ἀδιάσειστες ἐθνικέφρονες περγαμνές!...

«ΕΝΩΜΕΝΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ»

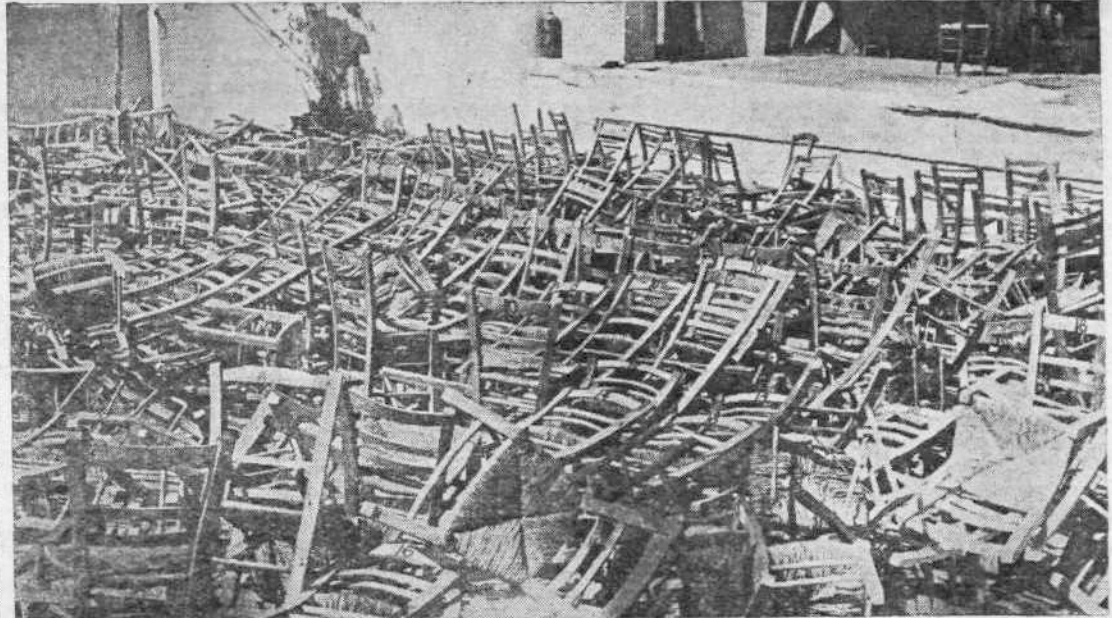
Παρ' ὄλες τὶς ζημιές πού προξένησαν στοὺς «Ἐνωμένους Καλλιτέχνες» οἱ ὀρδὲς τῶν ἀναγεννητῶν τῆς τραγωδίας τὸ θεᾶτρο ἀπὸ τὴν περασμένη Τρίτη ξανάρχισε πάλι τὶς παραστάσεις σεις του. Τὸ πλῆθος τοῦ κόσμου πού τὶς παρακολουθεῖ καὶ πού με ἀκράτητο ἐνθουσιασμὸ χειροκροτεῖ καὶ τοὺς ἡθοποιοὺς καὶ τὸν συγγραφέα εἶναι μιὰ διαπίστωση τοῦ πόσο ἡ δουλειὰ τους ἔπιασε ρίζες στὴν καρδιά τοῦ λαοῦ μας.

Ἡ ἐργασία τῶν «Ἐνωμένων Καλλιτεχνῶν» πρέπει νὰ ἐνισχυθεῖ με κάθε τρόπο καὶ μέσο κ' ἀπὸ τοὺς πνευματικὸς μας ἀνθρώπους γιατί στέκεται μιὰ φωτεινὴ ἐστία μέσα στὴ σημερινὴ κατάντια τῶν θεάτρων μας.

Ἡ προσπάθεια τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν πού ξεκίνησαν ἐδῶ κ' ἐνὰ χρόνον με μοναδικὰ τους ἐφόδια τὴν καλλιτεχνικὴ τους ἀξία καὶ πίστη καὶ πού μέσα ἀπὸ τόσα φορολογικὰ ἐμπόδια καὶ τρομοκρατικὸς ἐκδῆασμοὺς κατόρθωσαν ὄχι μόνο νὰ σταθεροποιήσουν τὴν προσπάθειά τους μὰ καὶ νὰ τὴν συνεχίσουν πρὸς τὴν ὀλοκλήρωσή της με δυὸ σήμερα θιάσους στὶς πὺ μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδας δειχνει πὺ καθαρά τὸ πόσο μιὰ τίμια δουλειὰ κερδίζει ἀπ' τὴν πρώτῃ στιγμῇ τὸ πλατὺ κοινὸ πού τὴν κατανοεῖ καὶ τὴ δικαίωνει.

Ἐθνικὸ Θέατρο: «Ἀργεῖ ἐκουσίως» ...

Ἐνωμένοι Καλλιτέχνες: «Ἀργοῦν ἀκουσίως»